

X.1. Jednostki gospodarcze - uwagi wstępne

1. Informacje nt. gospodarki zawarte w Raporcie zgodne są z obowiązującą w ewidencji i statystyce Europejską Klasyfikacją Działalności (EKD), która jest pięciopoziomową (sekcja, dział, grupa, klasa, podklasa) klasyfikacją rodzajów działalności podmiotów gospodarki narodowej,
2. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie leśnictwa, pozyskiwania drewna i pokrewnych działalności usługowych, górnictwa i kopalnictwa, działalności produkcyjnej, zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę, budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego, hoteli i restauracji, gospodarki magazynowej i łączności, obsługi nieruchomości, wynajmu i działalności związanej z prowadzeniem interesów, odprowadzania ścieków, wywozu śmieci, usług sanitarnych i pokrewnych, działalności związanej z rekreacją, kulturą i sportem oraz pozostałej działalności usługowej.
3. Analiza została przeprowadzona na podstawie danych statystycznych obejmujących osoby prawne, samodzielne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej (z wyłączeniem jednostek wchodzących w skład osób prawnych, jednostek i zakładów budżetowych oraz gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych), a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
4. **Materiał statystyczny uzyskany z Urzędu Statystycznego nie obejmuje danych dotyczących podmiotów, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób, za wyjątkiem samej liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.**
5. **Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług od 1.01.1996 prezentowane są w cenach bieżących bez VAT-u oraz podatku akcyzowego, stąd mogą wystąpić nieścisłości przy porównywaniu danych za lata poprzednie (dane za 1994 i 1995 rok prezentowano łącznie z podatkiem akcyzowym).**

X.2. Diagnoza stanu i trendy makroekonomiczne na tle sytuacji gospodarczej kraju

Rok 1996 przyniósł w skali kraju, w stosunku do 1995 nieco niższe tempo wzrostu gospodarczego. Produkt krajowy brutto względem roku poprzedniego wzrósł o 6% (7% w 1995r., 5.2% w 1994r. i 3.8% w 1992r.). Podstawowym porównywalnym wskaźnikiem dostępnym dla miasta jest przychód ze sprzedaży wyrobów i usług w sektorze przedsiębiorstw. W Krakowie, w 1996r. nastąpił spadek jego dynamiki z 37,8% (1995/94) do 17,7% (1996/95).

Na rynku pracy utrzymał się w minionym roku pomyślny trend - stopa bezrobocia w skali Kraju obniżyła się z 14,9% w 1995r. na 13,6 % w 1996r., a w Krakowie odpowiednio z 6,9% na 5,4%.

Poziom inflacji spadł w minionym roku znacznie, choć utrzymał się powyżej prognozowanego poziomu. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych rosły w 1996r wolniej niż przed rokiem i w stosunku do 1995r. były wyższe średnio o 18,5%.

W tabeli X.1. przedstawiono średnie ceny wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w 1996r. dla województwa krakowskiego.

Tabela X. 1.

Średnie ceny wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w 1996r. dla województwa krakowskiego

wyszczególnienie	jednostka a sprzedaż	c. średnie w zł	zmiana względem 1995r. w%
mięso wieprzowe - schab	kg	11,84	+20,7
jaja świeże	szt.	0,33	+10,0
szynka wieprzowa	kg	15,99	+12,4
mleko o zawartości 2-2,5% tłuszczu	l	0,89	+8,5
masło extra	250g	2,66	+37,8
mąka poznańska	kg	1,69	+59,4
chleb mieszany zwykły	kg	2,22	+70,8
cukier biały kryształ	kg	2,38	+24,0
ziemniaki	kg	0,47	-25,4
ułożenie 1 m kw. parkietu	x	13,75	+15,5
pomalowanie 2-krotne farbą 1 m kw. ścian pokoju	x	1,53	+24,4
cena 1 m kw. mieszkania 2-pokojowego wyposażonego w co, łazienkę, instalację gazową w obrocie wolnorynkowym	x	1141,67	+21,6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

W Krakowie, podobnie jak w kraju, w wyniku przekształceń własnościowych podmiotów sektora publicznego, a także dzięki powstawaniu nowych prywatnych jednostek gospodarczych, udział sektora prywatnego w gospodarce w kolejnych latach rozszerzał się, a jego aktywność w coraz większym stopniu kształtowała ogólną dynamikę gospodarczą. Procesom tym sprzyjał napływ kapitału zagranicznego. Dane wskazują, że wielkość inwestycji zagranicznych w minionym roku w Krakowie i województwie wyniosła ok. 331 mln USD czyli więcej niż w latach 1993-95 łącznie.

W 1996r. wśród 500 największych polskich przedsiębiorstw, które osiągnęły przychody z działalności gospodarczej w wysokości ponad 65 mln zł (Gazeta Bankowa na podstawie dobrowolnie przekazanych informacji przez przedsiębiorstwa) znalazło się 17 przedsiębiorstw krakowskich. W tabeli X.2. przedstawiamy ich listę z wybranymi wskaźnikami ekonomicznymi.

Wśród 20 największych przedsiębiorstw polskich, które w 1996r. osiągnęły największy zysk brutto, na 6 pozycji uplasował się Bank Przemysłowo-Handlowy (443,3 mln zł). Dwunastym przedsiębiorstwem wśród 20 firm o największym zatrudnieniu była w 1996r. Huta Sendzimir, zatrudniająca 17460 osób. Brak w zestawieniu Zakładów Przemysłu Tytoniowego należy tłumaczyć nie dostarczeniem przez firmę danych do wydawcy.

Godnym odnotowania jest także fakt, iż wspomniany Bank Przemysłowo-Handlowy zajął (wg Financial Times) 15 miejsce wśród 20 największych przedsiębiorstw Europy Środkowo-Wschodniej.

Tabela X.2. Największe przedsiębiorstwa krakowskie

kolejność		nazwa przedsiębiorstwa	przychody		zysk brutto		zysk netto	eksport	zatrudnienie
1996	1995		min zł	zmiana w%	min zł	zmiana w%	min zł	%	
13	12	Huta Sendzimira	2877,8	4	17,6	-94	14,3	5	17460
35	26	BPH S.A.	1401,9	8	443,3	14	290,1	x	5855
72	68	Zakład Energetyczny Kraków S.A.	707,1	28	21,3	-56	9,8	x	2585
122	x	Can-Pack S.A.	414,8	x	25,4	x	7,8	21	1556
172	143	Elektrociepłownia Kraków S.A.	266,0	12	49,6	4	24,9	x	789
173	x	MPEC S.A.	264,7	10	13,6	99	8,3	x	1204
279	273	Vistula S.A.	156,1	51	16,0	2	9,7	30	2999
281	x	Mostostal Kraków S.A.	153,8	60	6,7	21	4,8	x	248
290	214	Przedsiębiorstwo Materiałów Ogniotrwałych S.A.	147,6	7	0,7	-80	0,3	10	1105
293	214	ZPC Wawel S.A.	145,5	-9	7,9	-44	3,9	21	1919
312	198	Realbud	133,8	- 12	3,4	-64	1,7	35	909
317	279	Krakchemia	130,9	35	1,9	72	1,0	x	491
319	294	Hydrotrest S.A.	130,0	48	4,1	-32	2,4	8	1576
357	358	BWR S.A.	111,5	67	7,6	33	4,6	x	701
380	88	Destylarnia Polmos	98,6	-14	3,8	-52	1,7	0	716
424	x	PPA Bank S.A.	81,8	66	15,5	121	9,1	x	309
456	420	PBP Budostal-2 S.A.	73,8	41	9,6	90	5,3	1	900

źródło: Gazeta Bankowa

X.3. Inwestycje zagraniczne

Wartość inwestycji zagranicznych, zrealizowanych do końca 1996 roku na terenie województwa krakowskiego, ocenić można na co najmniej 626 mln dolarów (na podstawie informacji dla 116 dużych i średnich przedsięwzięć inwestycyjnych). Z tej sumy 615 milionów dolarów przypada na podmioty, których zaangażowanie przekroczyło 1 milion dolarów, tj. granicę, powyżej której są one rejestrowane przez Polską Agencję Inwestycji Zagranicznych (PAIZ). Oznacza to więcej niż podwojenie wielkości inwestycji zagranicznych w regionie w porównaniu ze stanem na koniec 1995 r. (295 mln USD) oraz prawie czterokrotny wzrost w okresie ostatnich dwóch lat (167 mln USD w 1994 r.). Zobowiązania inwestycyjne zawarte w kontraktach prywatyzacyjnych oraz plany dotychczasowych inwestorów opiewają na dalsze 350 milionów dolarów do roku 2000.

Ponad jedną trzecią kapitału zagranicznego zainwestowanego w województwie krakowskim przypada na jednego inwestora - amerykański koncern Philip Morris, który w styczniu 1996 r. za 227 mln dolarów nabył 33% akcji Zakładów Przemysłu Tytoniowego w Krakowie SA (wraz z opcją na kolejnych 32% po wypełnieniu zobowiązań inwestycyjnych określonych na 145 mln dolarów).

Godne odnotowania są również poważne inwestycje dokonywane przez firmy, które wkroczyły do regionu już wcześniej (łącznie około 60 milionów dolarów). Ponad dwie trzecie z nich przeznaczyło w minionym roku na lokalne inwestycje sumy stanowiące co najmniej 10% wartości zainwestowanego wcześniej kapitału, a w przypadku połowy firm przemysłowych co najmniej 1/3 wartości wcześniejszych inwestycji. Listę największych inwestycji zagranicznych w Krakowie (zainwestowanie powyżej 1 mln USD) przedstawia tabela X.3.

Tabela X.3.

Największe inwestycje zagraniczne w Krakowie (pow. 1 mln USD)

LP	Miejsce inwestycji	min USD	Inwestorzy	Kraje
1.	Zakłady Przemysłu Tytoniowego S.A.	227,0	Philip Morris	USA
2.	Bank Przemysłowo-Handlowy w Krakowie	61,4	European Bank for Reconstruction and Development -EBOR-45,4 mln USD/ ING Bank-16 mln USD	Międzynarodowy/ Holandia
3.	Can Pack w Krakowie	24,5	Can Corporation of America	USA
4.	Cementownia Nowa Huta	20,0	Rumeli Holding	Turcja
5.	Hotel "Ibis"	20,0	Chopin Gęs. mbH (gw. m. Wiedeń)	Austria
6.	Makro Cash & Carry	16,0	SHVMakroN.V	Holandia
7.	Krakowska Drukarnia Prasowa „Drukpress"	15,0	Neue Passauer Presse	Niemcy
8.	Donnelley Polish American Printing Company	14,0	Polish-American Enterprise Fund -4 mln USD/ RR Donnelley & Sons -10 mln USD	Międzynarodowy / USA
9.	Pierwszy Polsko-Amerykański Bank	12,0	Polish-American Enterprise Fund	Międzynarodowy
10.	BP Poland Sp. z o.o.	10,0	British Petroleum	Anglia
11.	Polsko-Amerykańskie Towarzystwo Prasowe	9,5	Polish-American Enterprise Fund	USA
12.	Hydrotrest S.A. w Krakowie	4,8	Polish-American Enterprise Fund / Polish Private Equity Fund I i II	Międzynarodowy
13.	Continental Opakomet White Cap	4,5	Schmalbach Lubeck	Niemcy
14.	PZ "Alpha"	3,7	Marold S.A.	Lichtenstein
15.	Linde Gaz Polska sp. z o.o.	3,6	Linde Aktiengesellschaft	Niemcy
16.	Molteni Farmaceutici Polska	2,5	Molteni Farmaceutici	Włochy
17.	Miraculum	2,1	Rosyjskie Minist. Przem. Chem. i Petrochem.	Rosja
18.	Kosme-Polska	1,7	Kosme Ettiketiertechnik	Austria
19.	Pierwsza Polska Restauracja	1,4	American Food Court	USA
20.	Supermarket Billa	ok.1,0	Billa Polen sp. z o.o.	Austria
Inwestycje deklarowane				
1.	Hipermarket Carrefour(na terenie SOLVAYu)	0,0	Carrefour- deklarowana inwestycja ok. 60 mln USD	Francja
2.	Supermarket „HIT"	0,0	Dohie Handelsgruppe deklarowana inwestycja ok. 51 mln USD	Niemcy

źródło: opracowanie własne wg szacunków Biura Promocji i Współpracy UMK

Pochodzenie kapitału zagranicznego

Pochodzenie kapitału zagranicznego według krajów województwie krakowskim i w Polsce - przedstawiają tabela X.4. wykres X.1

Tabela X.4.

Pochodzenie kapitału zagranicznego w województwie krakowskim i w Polsce wg krajów pochodzenia kapitału

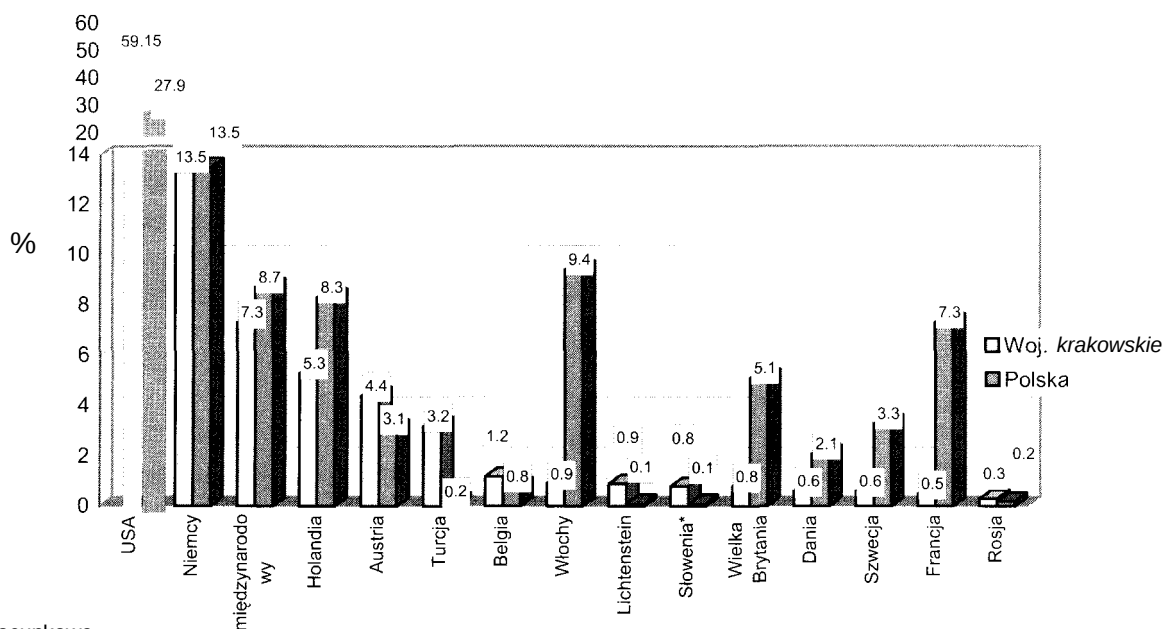
LP.	Kraj	Wartość inwestycji w mln USD	
		woj. krakowskie	Polska**
	OGÓŁEM	626,2	10155,0
1.	USA	370,4	2834,0
2.	Niemcy	83,9	1366,0
3.	międzynarodowy	45,4	885,0
4.	Holandia	32,7	846,0
5.	Austria	27,5	316,0
6.	Turcja	20,0	23,0
7.	Belgia	7,3	79,0
8.	Włochy	5,7	953,0
9.	Lichtenstein	5,5	12,0
10.	Słowenia	5,0	10,0
11.	Wielka Brytania	4,8	522,0
12.	Dania	4,0	217,0
13.	Szwecja	3,5	331,0
14.	Francja	3,3	741,0
15.	Rosja	2,1	20,0

dane szacunkowe

** dane dla całej Polski dotyczą stanu z lipca 1996 r. Źródło: VRG STRATEGY, obliczenia własne na podstawie danych dla 116 przedsiębiorstw i informacji PAIZ

Wykres X.1.

Struktura kapitału zagranicznego zainwestowanego w woj. krakowskim i w Polsce ze względu na kraj pochodzenia

*dane szacunkowe

Źródło: dane - VRG STRATEGY, obliczenia własne na podstawie danych dla 116 przedsiębiorstw i informacji PAIZ

Na tle całej Polski województwo krakowskie wyróżnia daleko posunięta przewaga kapitału amerykańskiego oraz nieco większa od przeciętnej dla kraju wysokość inwestycji austriackich (głównie poza przemysłem). Charakterystyczne są niewielkie jak dotąd inwestycje brytyjskie, francuskie, włoskie oraz szwedzkie. W przypadku działalności produkcyjnej kapitał amerykański stanowi blisko trzy czwarte, a łącznie z niemieckim - aż 90% ogółu inwestycji. Co więcej, wszystkie nowe zakłady przemysłowe w województwie o wartości powyżej 5 milionów dolarów wybudowane zostały przez firmy z tych właśnie krajów. Bardziej urozmaicone pochodzenie kapitału charakteryzuje inwestycje w usługach i handlu (tabela X.5.).

Tabela X.5.

Pochodzenie inwestycyjnego kapitału zagranicznego

Lp.	Kraj	Procent zainwestowanego kapitału		Liczba inwestycji o wartości powyżej 1 mln USD
		Działalność produkcyjna	Usługi i handel	
1.	USA	74,0	22,7	10
2.	Niemcy	15,0	9,6	9
3.	międzynarodowy	-	26,0	1
4.	Holandia	0,1	18,6	2
5.	Austria	1,2	12,7	4
6.	Turcja	4,5	-	1
7.	Belgia	1,6	0,1	1
8.	Włochy	0,6	1,6	2
9.	Lichtenstein	1,2	-	2
10.	Słowenia	-	2,9	1
	OGÓŁEM	100,0	100,0	

Źródło: VRG STRATEGY, obliczenia własne na podstawie danych dla 116 przedsiębiorstw i informacji PAIZ

Należy zwrócić uwagę, że wartość kapitału zainwestowanego przed rokiem 1990 nie jest do końca porównywalna z inwestycjami późniejszymi ze względu na różnice kursowe walut. Dotyczy to słoweńskiej (dawniej jugosłowiańskiej) obecności w hotelach Grand i Piast, rosyjskiej w Miraculum oraz spółek z Lichtensteinu w firmach polonijnych takich jak Alpha.

Struktura branżowa inwestycji zagranicznych

Zdecydowanie największa część inwestycji zagranicznych przypada na działalność produkcyjną - łącznie 70% zainwestowanego kapitału. Kolejną branżą przyciągającą kapitał zagraniczny jest działalność wydawnicza i poligraficzna. Drukarnie amerykańskie i niemieckie zlokalizowane w Krakowie (Polsko-Amerykańskie Towarzystwo Prasowe, Donnelley Polish American Printing Company i „Drukpress”) opanowały nie tylko lokalny krakowski rynek prasowy, ale również rynek województw sąsiednich, zwłaszcza województwa katowickiego (m.in. druk największych polskich dzienników regionalnych „Trybuna Śląskiej” i „Dziennika

Zachodniego"). Mają one także udział w rynku ogólnopolskim („Twój Styl”, „Murator”, „Elle”). Inwestorzy zagraniczni posiadają również bardzo silną pozycję wśród krakowskich wydawnictw (np. „Gazeta Krakowska”, „Tempo”, „Przekrój”). Zasadniczą rolę odgrywa tu największy aktualnie wydawca prasy codziennej w Polsce, niemiecki koncern Neue Passauer Presse reprezentowany przez swoją szwajcarską spółkę „Interpublication”.

Szczegółową strukturę branżową inwestycji zagranicznych w województwie krakowskim przedstawia tabela X.6.

Tabela X.6.

Porównanie struktury inwestycji zagranicznych ze strukturą gospodarki województwa krakowskiego według wybranych działów klasyfikacji EKD (w %).

Sekcja / Dział	Wartość inwestycji zagranicznych (%)		Procent zatrudnionych (poza rolnictwem)		Wartość produkcji (%)
DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA w tym:	71,5	w tym:	25,4	w tym:	100,0%
produkcja metali		0,0%		21,5%	28,8%
produkcja wyrobów tytoniowych		52,0%		5,3%	21,9%
produkcja artykułów spożywczych i napojów		21,4%		13,1%	13,7%
produkcja metalowych wyrobów gotowych		3,5%		6,6%	6,4%
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej		0,0%		4,3%	5,6%
produkcja wyrobów z surowców niemetalowych		6,1%		6,8%	5,0%
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		1,0%		5,9%	4,8%
produkcja maszyn i urządzeń		0,3%		9,4%	4,1%
działalność wydawnicza i poligraficzna		13,8%		4,5%	2,7%
produkcja odzieży i futrzarstwo		0,3%		8,4%	1,7%
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		1,1%		2,5%	1,2%
produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych		0,3%		1,9%	0,5%
HANDEL I NAPRAWY	7,1		17,2		
BUDOWNICTWO	1,3		10,9		
OBŚŁUGA NIERUCHOMOŚCI I FIRM	1,0		7,7		
TRANSPORT, SKŁADOWANIE I ŁĄCZNOŚĆ	1,6		6,6		
POŚREDNICTWO FINANSOWE	11,8		2,2		
HOTELE I RESTAURACJE	5,6		2,1		
OGÓŁEM	100,0				

Źródło: VRG STRATEGY, obliczenia własne na podstawie danych dla 116 przedsiębiorstw i informacji PAIZ

Większość inwestycji zagranicznych zarówno w województwie krakowskim jak i w Polsce stanowią inwestycje w istniejące wcześniej zakłady i przedsiębiorstwa, w których firmy obce nabywają udziały/akcje lub z którymi tworzą spółki *joint venture*. Zjawiskiem szczególnie interesującym są inwestycje w obiekty budowane przez firmy zagraniczne, które budują nowe obiekty od podstaw, tzw. *greenfield investment*. Tworzą one zupełnie nowe miejsca pracy oraz stanowią najbardziej dobitny wskaźnik atrakcyjności poszczególnych obszarów dla inwestorów zewnętrznych.

Wartość zainwestowania w nowe zakłady przemysłowe zlokalizowane w granicach województwa krakowskiego wynosi 117 milionów dolarów, co stanowi jedną czwartą

całości inwestycji w działalność produkcyjną. Największymi przedsięwzięciami tego typu są zakład Coca Coli w Niepołomicach oraz dwie duże drukarnie prasowe w Krakowie. Na nowe obiekty przypada ponad połowa ogólnej wartości inwestycji dokonanych przez firmy usługowe i handlowe (99 mln dolarów), na co składają się przede wszystkim supermarkety, hotele i stacje benzynowe.

X.4. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON.

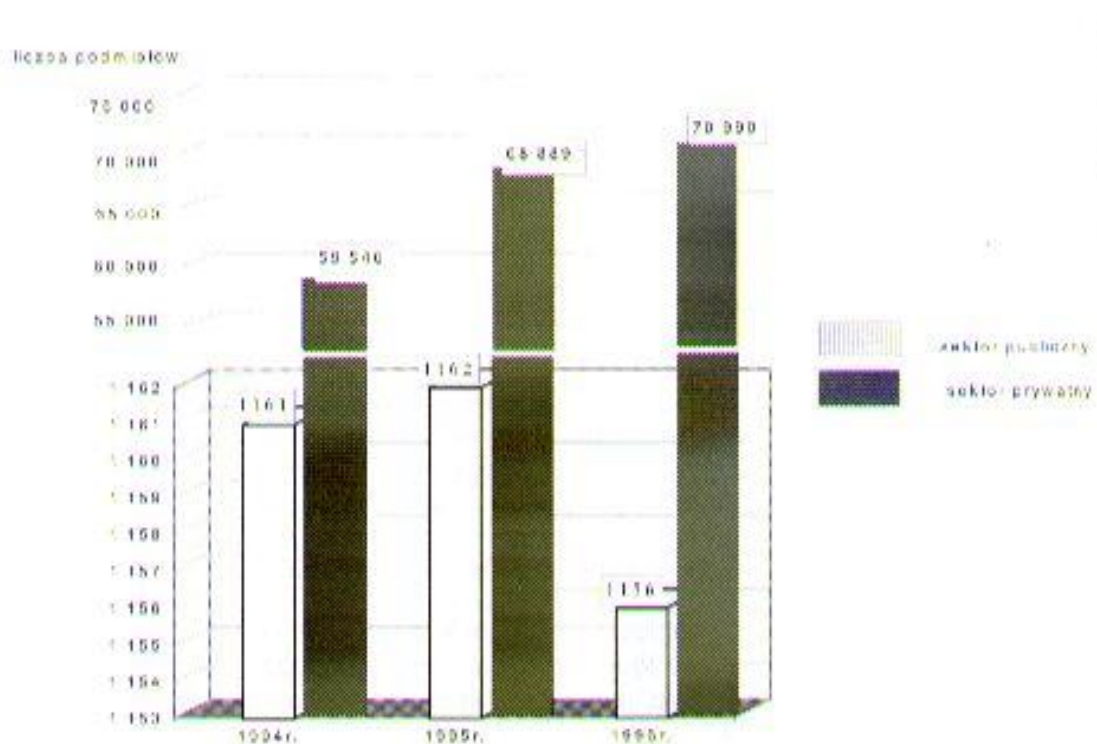
(na podstawie danych Urzędu Statystycznego)

Ilość, struktura własności, formy organizacyjno prawne jednostek sektora przedsiębiorstw

W ostatnich latach w Krakowie rośnie ilość prywatnych podmiotów gospodarczych, natomiast nieznacznie maleje ilość podmiotów w sektorze publicznym. Spowodowane to jest przede wszystkim zmianami organizacyjno -prawnych, które nastąpiły w przedsiębiorstwach państwowych i komunalnych (np. podział, prywatyzacja itp.). Szacunkowe zmiany ilościowe podmiotów gospodarczych w sektorach własności w latach 1994 - 1996. przedstawia wykres X.2.

Wykres X.2.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 1994-1996 wg sektorów własności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Spośród całkowitej liczby podmiotów w Krakowie (70 058 w 1996r.) sektor publiczny obejmuje 1156 podmiotów, wśród których tylko 158 to przedsiębiorstwa publiczne.

Podmioty sektora prywatnego najliczniej reprezentowane są przez osoby fizyczne -55 136, spółki cywilne - 8 740 oraz spółki prawa handlowego -5 021, wśród których najwięcej liczebnie jest spółek z o.o.. W minionym roku spadła liczba spółek cywilnych - o ok. 14%, najwięcej przybyło spółek akcyjnych - ok.25%. Prawie 20%-wy wzrost odnotowano również wśród podmiotów zagranicznych. Strukturę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON wg form organizacyjno -prawnych przedstawia tabela X.7.

Tabela X.7

**Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 1996r. wg
wybranych form organizacyjno-prawnych**

Forma prawna podmiotu	Województwo	Miasto Kraków	
	liczba podmiotów		Udział %
ogółem	92923	70058	100,00
osoby fizyczne	76003	55136	78.70
spółki cywilne	10972	8740	12,48
spółki prawa handlowego w tym:	5518	5021	7.17
Z o.o.	5027	4571	91,04
akcyjne	387	360	7,17
jawne	90	78	1,55
komandytowe	14	12	0,24
spółdzielnie	590	413	0.59
przedsiębiorstwa publiczne	181	158	0.23
przedstawicielstwa zagraniczne	34	32	0.05
przedsiębiorstwa zagraniczne	17	10	0.01

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg wybranych sekcji EKD

Najwięcej podmiotów **sektora publicznego** działa w sekcjach: działalność produkcyjna, obsługa nieruchomości i firm, ochrona zdrowia i opieka socjalna oraz edukacja.

Podmioty **sektora prywatnego** w przeważającej części zajmują się handlem, zarówno detalicznym jak i hurtowym, obsługą nieruchomości i firm (zwłaszcza działalnością związaną z prowadzeniem interesów), budownictwem, hotelarstwem i gastronomią, sprzedażą i naprawą pojazdów mechanicznych, działalnością poligraficzną i wydawniczą, produkcją artykułów spożywczych i napojów, transportem, produkcją odzieży, działalnością związaną z rekreacją, kulturą i sportem. Strukturę podmiotów wg wybranych sekcji EKD przedstawia tabela X.8.i wykres X.3..

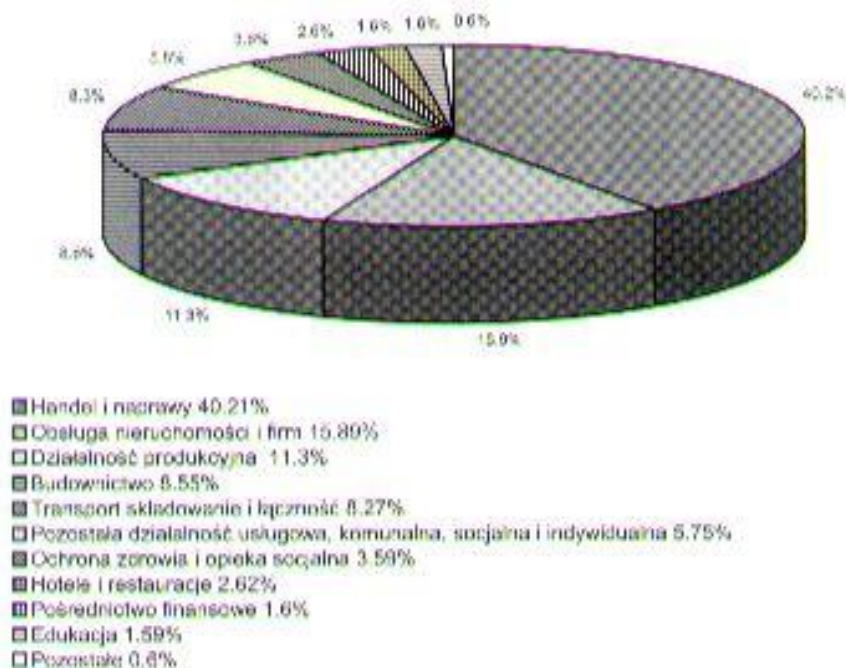
Tabela X.8.

Strukturę podmiotów wg wybranych sekcji EKD

	Kraków		Województwo	
	ilość	%	ilość	%
Ogółem	72146	100	97234	100
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	307	0,43	768	0,79
Rybołówstwo i rybactwo	5	0,01	5	0,01
Górnictwo i kopalnictwo	21	0,03	41	0,04
działalność produkcyjna	8154	11,3	12826	13,19
zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	15	0,02	33	0,03
Budownictwo	6166	8,55	9368	9,63
handel i naprawy	29013	40,21	38444	39,54
hotele i restauracje	1891	2,62	2594	2,67
transport składowanie i łączność	5970	8,27	8368	8,61
pośrednictwo finansowe	1156	1,6	1328	1,37
obsługa nieruchomości i firm	11464	15,89	13153	13,53
administracja publiczna i obrona narodowa	77	0,11	131	0,13
edukacja	1147	1,59	1639	1,68
ochrona zdrowia i opieka socjalna	2593	3,59	3238	3,33
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	4147	5,75	5272	5,42

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X.3..

Struktura podmiotów gospodarki narodowej Krakowa wg wybranych sekcji EKD

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Sprzedaż i zatrudnienie w jednostkach sektora przedsiębiorstw

Krakowskie jednostki sektora przedsiębiorstw w 1996r. uzyskały przychód ze sprzedaży wyrobów i usług (bez VAT-u) w wysokości 11.756.686,2 tys. zł co po przeliczeniu na 1 zatrudnionego wynosi 68.711 zł. Wartości te nie mogą być bezpośrednio przyrównywane z wartościami za lata poprzednie, gdyż począwszy od roku 1996 dane dotyczące sprzedaży prezentuje się **bez uwzględnienia podatku akcyzowego**.

Po raz pierwszy większa część przychodów przypadła na sektor prywatny - ok. 51% przychodów ogółem przy udziale w zatrudnieniu ok.62%. Jednostki publiczne z kolei uzyskały przychód na 1 zatrudnionego znacznie wyższy niż jednostki prywatne.

Największe przychody uzyskała sekcja *działalność produkcyjna*, aż 62% przychodów jakie uzyskały wszystkie jednostki sektora przedsiębiorstw. W sekcji tej 56% przychodów wypracowały jednostki sektora publicznego. Drugi co do wielkości przychód uzyskały jednostki budownictwa: 16% przychodów sektora przedsiębiorstw, z tego 68,2% uzyskały jednostki prywatne. Przychody pozostałych znaczących sekcji zostały wypracowane przede wszystkim przez jednostki prywatne. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług uzyskane przez jednostki sektora przedsiębiorstw w rozbiciu na sektor publiczny i sektor prywatny oraz z wyszczególnieniem sekcji działalności EKD przedstawiają tabela X.9. I wykresy X.4., X.5. i X.6..

Tabela X.9.

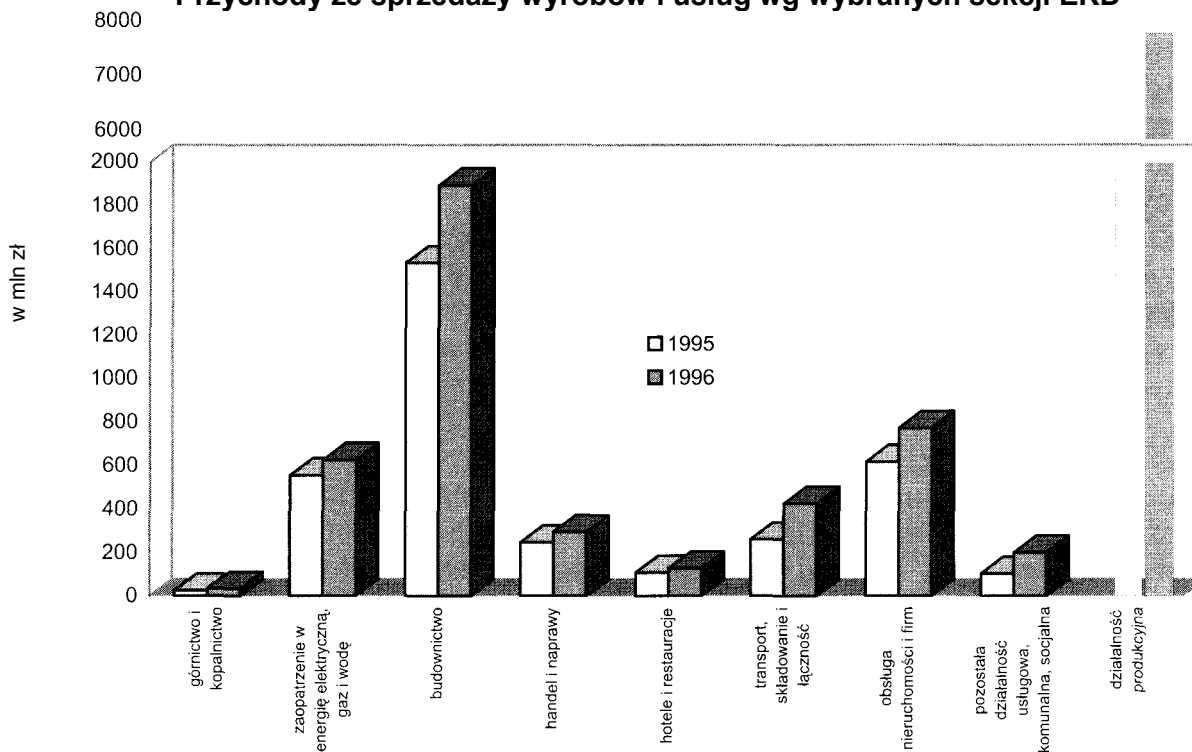
Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług uzyskane przez jednostki sektora przedsiębiorstw

sekcja EKD	Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług			
	ogółem		sektor publiczny [sektor prywatny]	
	w tys. zł*	Dynamika**	w tys. zł	
ogółem sektor przedsiębiorstw	11756686	117,7	5753493,1	6003193,1
zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	625407,0	112,5	619830,7	x
budownictwo	1892390,9	123,1	601693,4	1290697,5
handel i naprawy	296 026	124,1	20 107	275918,6
hotele i restauracje	128259,9	116,7	6102,7	122157,2
transport składowanie i łączność	427736,7	144,5	209034,9	218701,8
obsługa nieruchomości i firm	772475,8	124,9	56035,6	716440,2
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	200897,6	192,2	31414,9	169482,7
działalność produkcyjna	7378171,3	113,5	4187886,8	3190284,5

*Przedstawiona wartość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług za 1996r. nie zawiera podatku akcyzowego. **Dynamika sprzedaży w 1996r liczona była wg przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług łącznie z podatkiem akcyzowym.

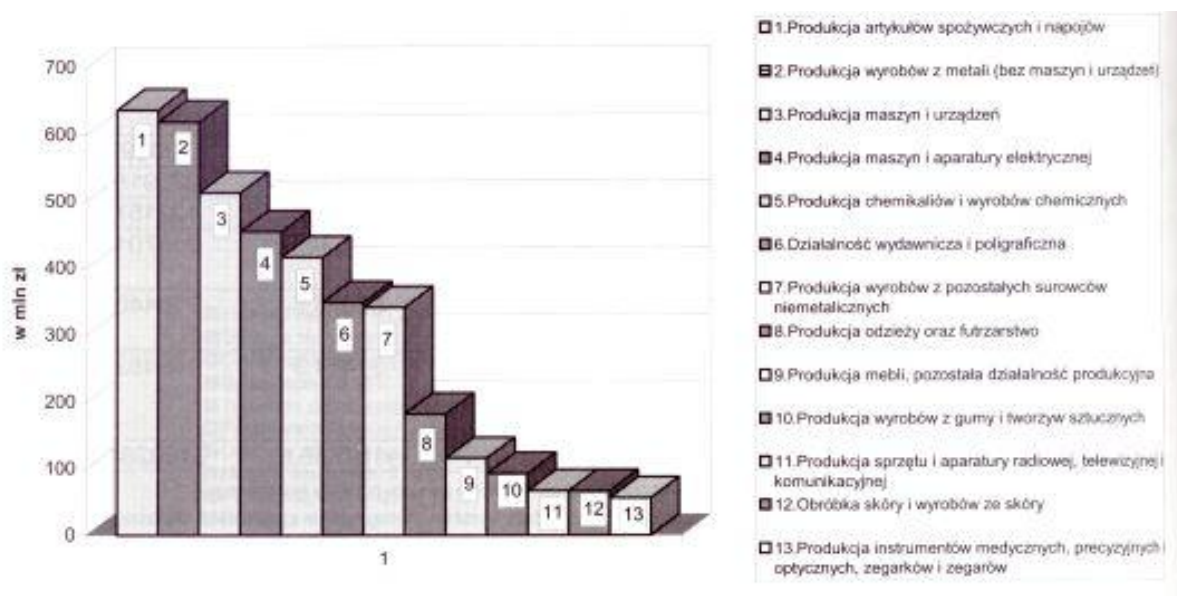
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X.4.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług wg wybranych sekcji EKD

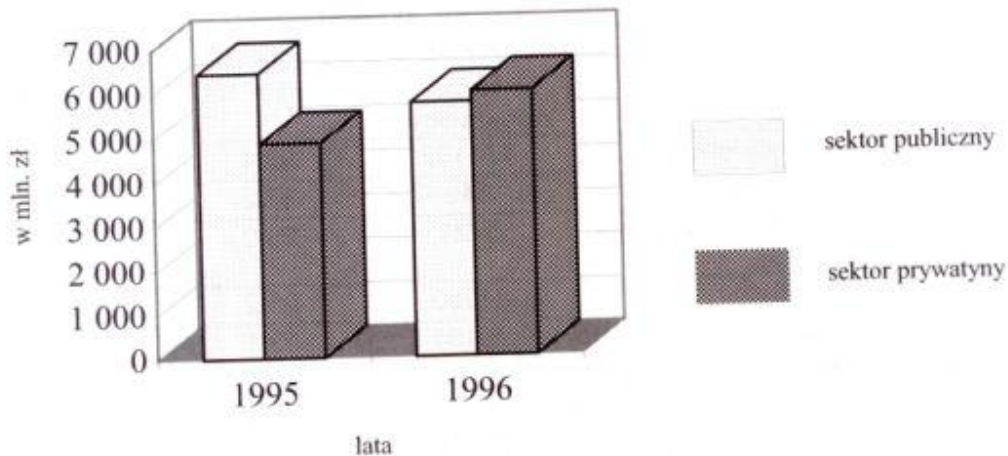
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X.5.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w wybranych działach w sekcji „działalność produkcyjna”

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X.6.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług wg sektorów własności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Przeciętne zatrudnienie w 1996r. (narastająco I - XII) w przedsiębiorstwach kształtowało się na poziomie 171.102 osób, z tego 37,8% (w 1995r. 39,4%) w sektorze publicznym. Przeciętne zatrudnienie w miesiącu grudniu wyniosło 174.001. W 1996r. w sektorze przedsiębiorstw nastąpił niewielki wzrost liczby pracujących osób o 309 (porównując dane na 31.XII.95 i 31.XII.96.). Największe zatrudnienie występowało w sekcji *działalności produkcyjnej* 76.753 osoby (44,8% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw), w tym 53,4% przypadało na sektor prywatny. Drugi rok z rzędu utrzymuje się przewaga tego sektora w zatrudnieniu w tej sekcji. Dominacja sektora publicznego utrzymała się jedynie w sekcjach:

- górnictwo i kopalnictwo
- transport, składowanie i łączność
- zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę

Pozostałe sekcje sektora przedsiębiorstw są w znacznym stopniu sprywatyzowane. W drugiej co do wielkości zatrudnienia sekcji budownictwo (18,2% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) 63,9% osób zatrudnionych było w sektorze prywatnym. Najbardziej sprywatyzowane sekcje to :

- handel i naprawy
- hotele i restauracje

gdzie udziały sektora prywatnego w zatrudnieniu wynoszą odpowiednio 91,5% i 90,7%.

Znaczny udział w zatrudnieniu miała rozwijająca się sukcesywnie sekcja obsługa nieruchomości i firm (9% ogółu zatrudnionych). Także tu w zatrudnieniu przeważa sektor prywatny (89,7%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie w 1996r. prezentują:

tabela X. 10. i wykres X.7.

Tabela X. 10

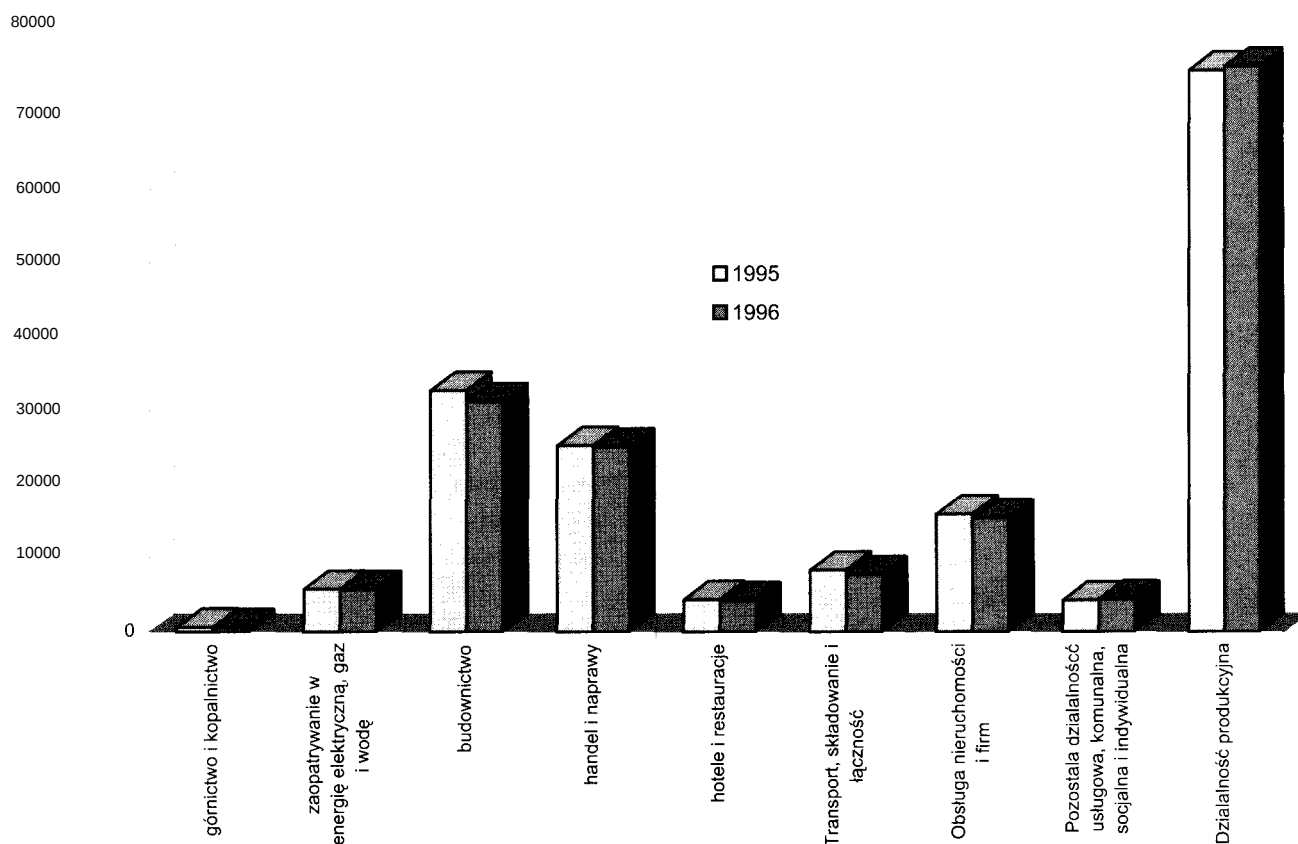
**Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 1996r. wg
wybranych sekcji EKD**

Sekcja EKD	ogółem		Sektor publiczny	Sektor prywatny
	Przeciętna liczba zatrudnionych	Dynamika 1995=100	Przeciętna liczba zatrudnionych	
Ogółem sektor przedsiębiorstw	171102	98,4	64745	106357
Górnictwo i kopalnictwo	540	87,2	bd	bd
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	5721	99,0	5674	47
Budownictwo	31260	95,2	11265	19995
Handel i naprawy	25104	99,1	2131	22973
Hotele i restauracje	4169	96,2	386	3783
Transport, składowanie i łączność	7698	92,3	5518	2180
Obsługa nieruchomości i firm	15398	96,4	1576	13822
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	4360	102,0	1984	2376
Działalność produkcyjna	76753	100,6	35817	40936

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

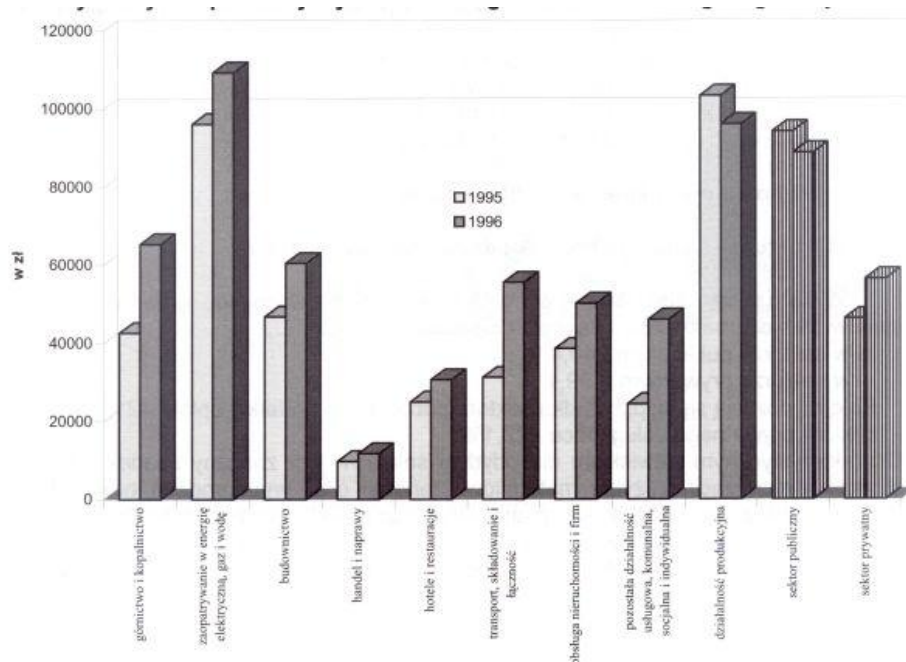
Wykres X.7.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wg sekcji EKD

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

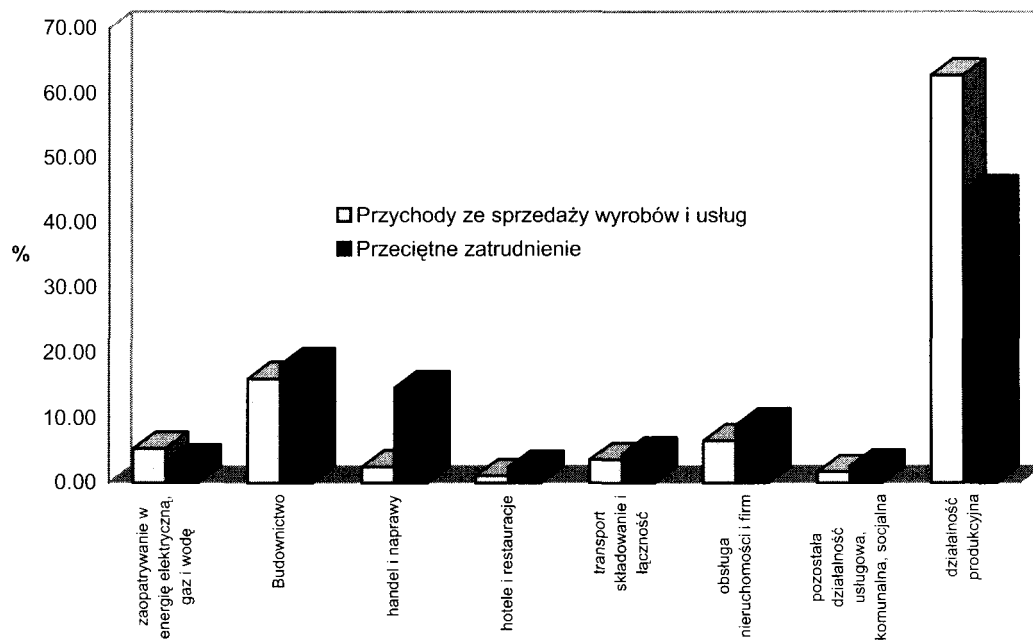
Wykres X.8. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług na 1 zatrudnionego wg sekcji EKD

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X.9.

Udział wybranych sekcji EKD w przychodach i zatrudnieniu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Porównując wskaźniki udziału sektora publicznego i prywatnego w przychodach ogółem i zatrudnieniu oraz w poszczególnych sekcjach z analogicznymi wskaźnikami roku ubiegłego można stwierdzić, że nadal postępuje prywatyzacja gospodarki Krakowa ale wciąż dominującą rolę odgrywają jednostki sektora publicznego. Wysoki 69,5%-owy udział w przychodach i 43,8%-owy w zatrudnieniu jednostek tego sektora w sekcji działalność produkcyjna powoduje, że właśnie one decydują o kondycji gospodarki całego miasta.

Wskaźniki finansowe jednostek sektora przedsiębiorstw

Struktura kosztów jednostek sektora przedsiębiorstw

W strukturze kosztów w obydwóch sektorach własności, główną pozycję stanowi zużycie materiałów i energii. Odpowiednio:

- w sektorze publicznym - 40,4 %
- w sektorze prywatnym - 39,1 %

Kolejną pozycją są, w przypadku sektora publicznego podatki i opłaty - 21,7%, a sektora prywatnego usługi obce - 22,1%.

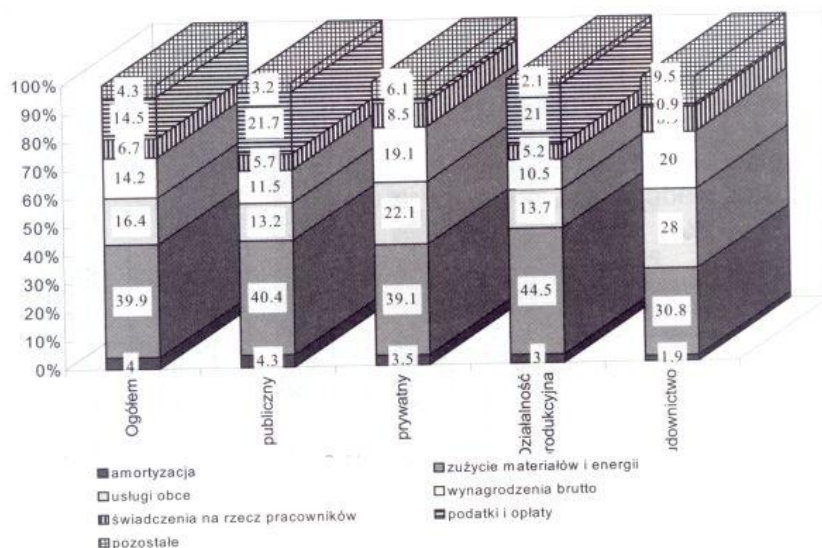
Charakterystycznym zjawiskiem dla obydwu sektorów jest znaczny spadek udziału kosztów amortyzacji, zużycia materiałów i energii oraz wynagrodzeń brutto. Dla sektora publicznego dodatkowo charakterystyczny jest znaczny spadek kosztów świadczeń na rzecz pracowników i duży udział podatków i opłat., a dla sektora prywatnego - wzrost kosztów usług obcych. Strukturę kosztów wg. rodzajów w podmiotach gospodarczych oraz jej zmiany przedstawia tabela X. 11. i wykres X. 10.

Tabela X. 11.

Struktura kosztów w podmiotach gospodarczych

	Ogółem		Sektory				Działalność produkcyjna		Budownictwo	
			publiczny		prywatny					
	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996
Koszty ogółem: z tego:	100,0	100, 0	100,0	100. 0	100,0	100.0	100,0	100, 0	100,0	100,0
amortyzacja	4,6	4,0	5,0	4,3	3,9	3,5	4,2	3,0	1,9	1,9
zużycie materiałów i energii	48,0	39,9	53,5	40,4	39,6	39,1	59,4	44,5	30,0	30,8
usługi obce	17,1	16,4	15,4	13,2	19,7	22,1	14,3	13,7	26,3	28,0
wynagrodzenia brutto	15,9	14,2	13,7	11,5	19,2	19,1	12,0	10,5	20,8	20.0
świadczenia na rzecz pracowników	7,2	6,7	6,7	5,7	8,1	8,5	5,8	5,2	8,9	8,9
podatki i opłaty		14,5		21,7		1,6		21,0		0,9
pozostałe	7,2	4,3	5,7	3,2	9,5	6,1	4,3	2,1	12,1	9,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X. 10. Struktura kosztów w podmiotach gospodarczych w 1996r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności (tj. relacja kosztów z całokształtu działalności do przychodów z tej działalności) w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrósł o 3,1 punktu, (w sektorze publicznym aż o 5 punktów). W większości sekcji wskaźnik wzrósł, jedynie sekcje budownictwo oraz hotele i restauracje odnotowały spadek.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto (tj. relacja salda wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem) spadł w porównaniu z rokiem ubiegłym o 3,3 punktu, w tym w sektorze publicznym aż o 4,8 punktu.

W sektorze publicznym 32,3% jednostek uzyskało ujemny wynik finansowy netto. Odpowiednio w jednostkach prywatnych wynik taki uzyskało 24,5% jednostek, a 2,7 - wynik zerowy.

Tabela X.12.

Wskaźniki finansowe podmiotów gospodarczych

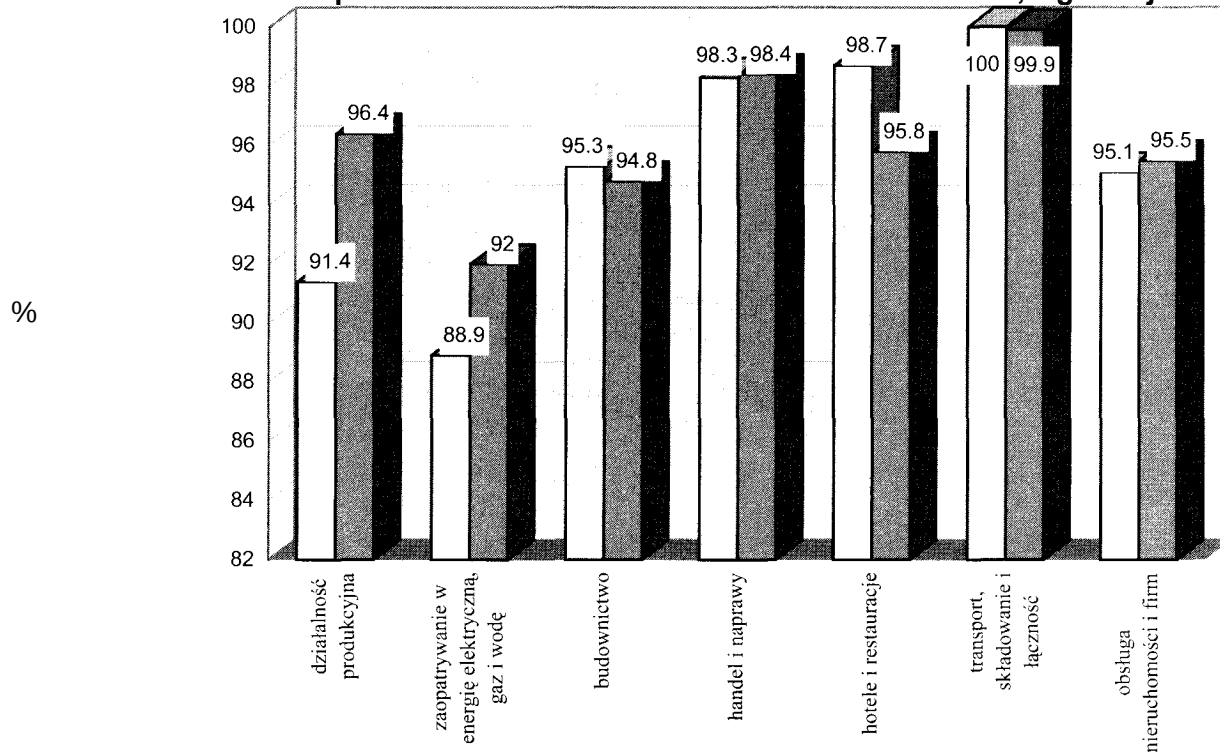
a-1995 b-1996	Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności *) w%	Wskaźnik rentowności obrotu brutto **) w%
Ogółem: a b	93,3 96,4	6,8 3,5
sektor publiczny a b	91,4 96,4	8,8 3,6
sektor prywatny a b	96,0 96,5	4,0 3,4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

*) Relacja kosztów uzyskania przychodu do przychodu ogółem

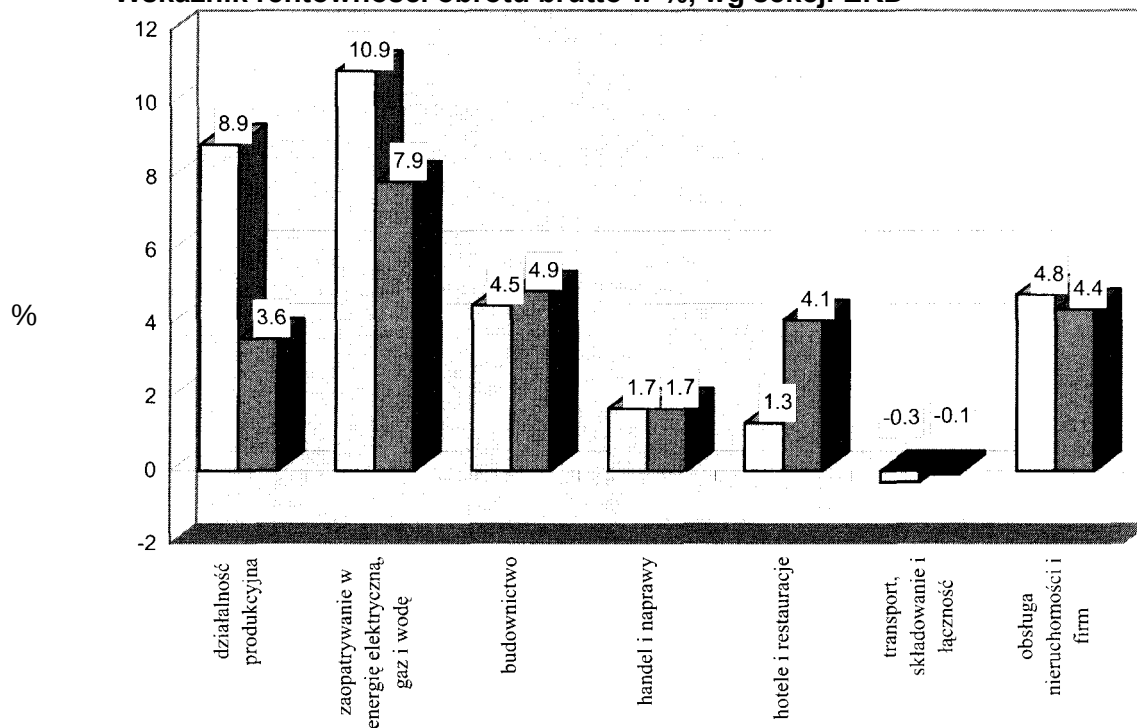
**) Relacja salda wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem

Wykres X. 11.

Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności w %, wg sekcji EKD

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Wykres X. 12.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w %, wg sekcji EKD

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego

Podsumowując można stwierdzić, iż generalnie w 1996 roku nastąpiło zwiększenie udziału w kosztach przedsiębiorstw podatków i opłat kosztem pozostałych czynników. W 1996r. wzrósł także poziom kosztów z całokształtu działalności, głównie w sektorze publicznym, a spadła rentowność.

X.5. Rynek pracy, bezrobocie

Poziom bezrobocia w Krakowie w latach 1992-1996 kształtował się na niższym poziomie niż w województwie krakowskim i dla całego kraju (tabela X.13.).

Tabela X.13.

Poziom bezrobocie w latach 1992-1996

lata	stopa bezrobocia*		
	Polska	województwo krakowskie	rejon Kraków**
1992	13,6%		9,4
1993			8,6
1994	16,0%		8,5
1995	14,9%	8,1	6,9
1996	13,6%	6,8	5,4

*miernik określający udział bezrobotnych w ogólnej liczbie zawodowo czynnych, poza rolnictwem

**Rejonowy Urząd Kraków obejmuje: m. Kraków, Gołcza, Iwanowice, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Skąpa, Słomniki, Sułoszowa, Trzyciąż, Zielonki.

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Stopa bezrobocia dla Krakowa jest wg informacji z Rejonowego Urzędu Pracy jeszcze niższa niż przedstawiona dla rejonu Kraków**.

Tabela X.14.

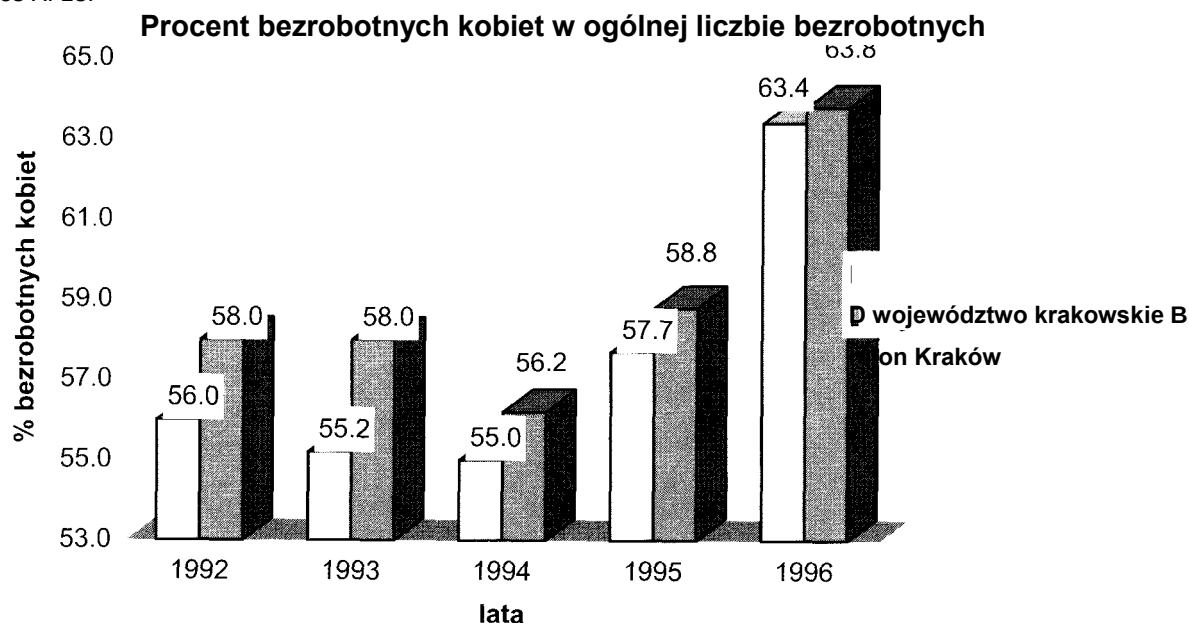
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie miasta Krakowa.

data	Liczba bezrobotnych w Krakowie
31.12.95	21973
30.09.96	18849
31.12.96	17267

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Charakterystyczną cechą dla sytuacji w mieście i w województwie krakowskim jest utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia kobiet na poziomie ok.64% liczby bezrobotnych. W 1996 roku nastąpił dalszy wzrost (o 5%) udziału kobiet wśród osób pozostających bez pracy (wykres X.13.).

Wykres X. 13.

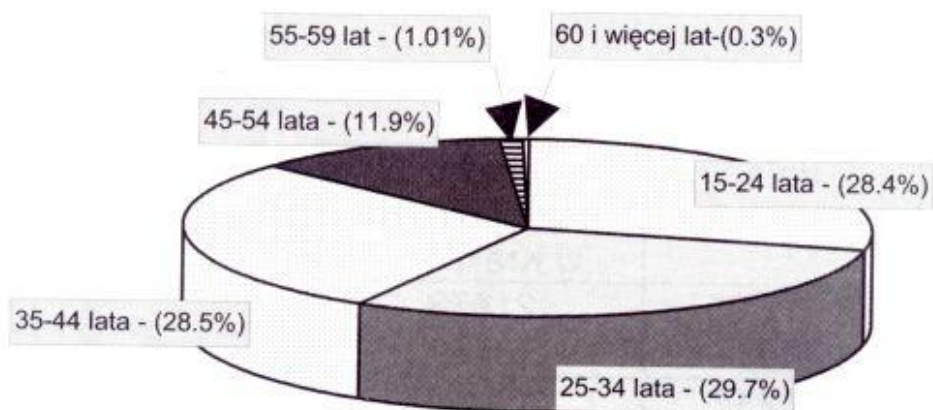

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wśród osób bezrobotnych nie dominuje żadna grupa wiekowa, podobny jest udział osób pozostających bez pracy w pierwszych trzech przedziałach wiekowych. Nie jest to jednak zjawisko korzystne z uwagi na najmniejszą mobilność, skłonność do ewentualnego przekwalifikowania się osób w średnim wieku. Dlatego niepokojący jest tak duży ich udział, stanowią oni około 1/3 bezrobotnych (wykres X.14.).

Wykres X. 14.

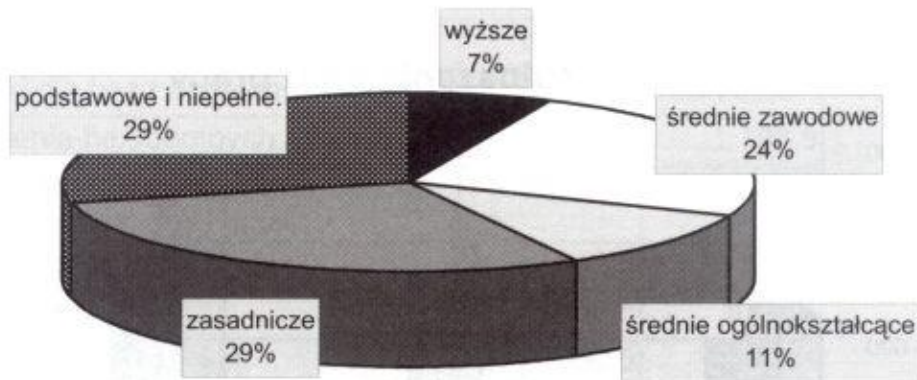
Struktura bezrobotnych wg wieku w Krakowie stan na 31 XII 1996r

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Charakterystyczny jest zdecydowanie największy udział, w strukturze bezrobotnych wg wykształcenia, osób najslabiej wykształconych oraz osób z wykształceniem podstawowym, niepełnym i zasadniczym (wykres X. 15.).

Wykres X. 15.

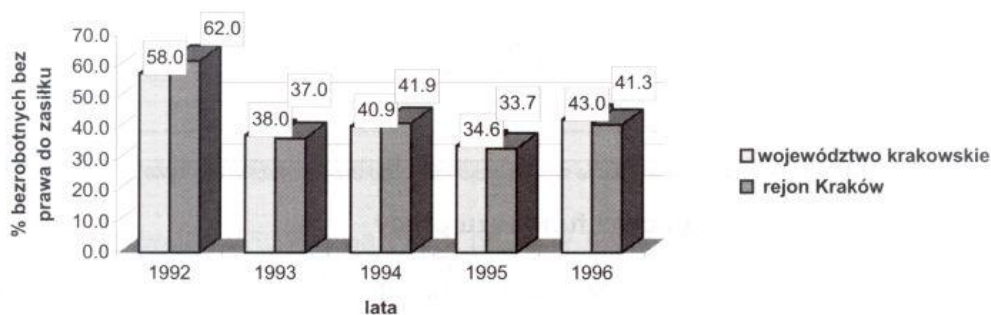
Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w Krakowie stan na 31 XII 1996r

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 1996r. wśród bezrobotnych absolwenci szkół stanowili w Krakowie tylko 4,6% ogółu bezrobotnych, z czego na absolwentów szkół wyższych przypadało zaledwie 11%.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów zmalała w okresie roku o blisko 22%. Bez wątpienia miało na to wpływ wejście w życie przepisów ograniczających uprawnienia zasiłkowe absolwentów, „zasilili” oni grupę bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Przy końcu 1996r już tylko 3,9% absolwentów posiadało prawo do zasiłku. Prawie połowa absolwentów podejmujących pracę podejmowała ją w ramach tzw. umów absolwenckich.

W 1996 wzrósł o 7,6% do poziomu przeszło 41% udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych (wykres X.16.).

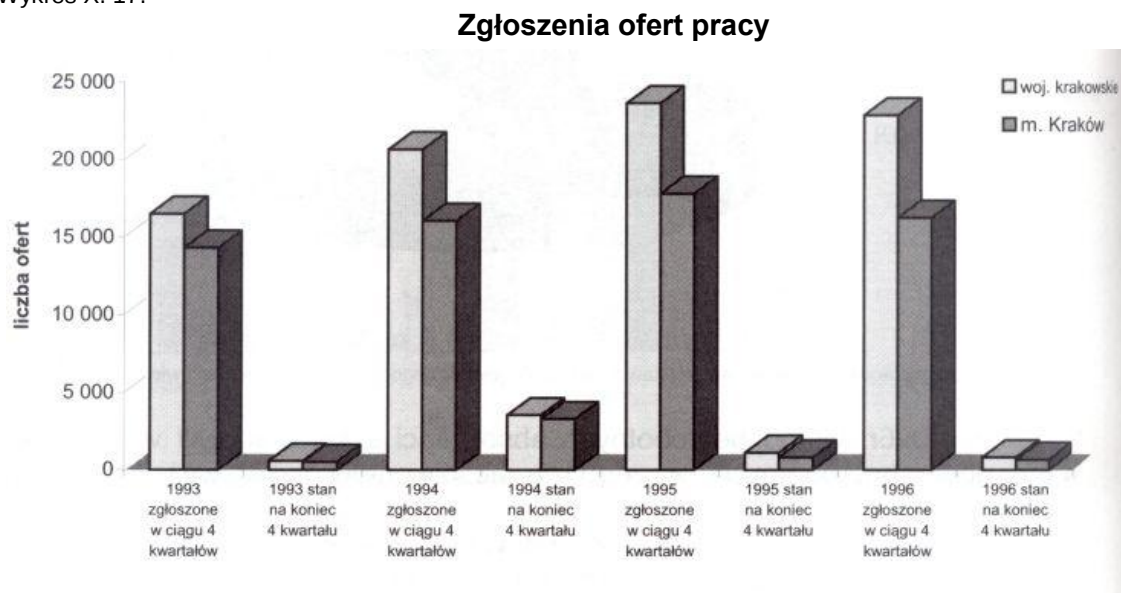
Wykres X. 16. Procent bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Oferty pracy

W 1996r. nastąpiło zatrzymanie stałego wzrostu liczby zgłoszonych ofert pracy obserwowanego od 1992r. W skali całego roku zgłoszono o 3,3% mniej ofert pracy niż 1995 roku (wykres X. 17).

Wykres X. 17.

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W Rejonowym Urzędzie Pracy - Kraków na koniec roku przypadało 34 bezrobotnych na jedną ofertę pracy. Był to najlepszy wskaźnik w całym województwie (tabela X. 15.). Corocznie obserwuje się tendencję zwiększania tego wskaźnika pod koniec roku, ma to charakter cykliczny. Coraz mniej jest ofert będących w urzędach ponad jeden miesiąc.

Tabela X.15.

Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy

RUP -wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy
województwo	42
Kraków	34
Krzeszowice	54
Myślenice	203
Proszowice	75
Wieliczka	47

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Poziom i struktura wydatków z funduszu pracy

Wydatki na zasiłek dla bezrobotnych pochłaniają blisko 85% Funduszu Płacy. Rok 1996 był kolejnym korzystnym rokiem zmian w strukturze wydatków na poszczególne aktywne formy walki z bezrobociem (tabela X. 16, wykres X. 18.). W porównaniu z 1992 rokiem udział wydatków na szkolenia wzrósł z 9 do 20,9%. Ogółem w 1996 roku rozpoczęło szkolenia 1125 osób, co oznacza wzrost o prawie

25% w stosunku do 1995 roku. Przy tak dużym wzroście liczby szkolonych, tylko nieznacznie spadła, w stosunku do 1995r efektywność szkoleń z 52,9% do 51,8%.

Tabela X. 16.

Wydatki z Funduszu Pracy w 1995 i 1996r. w tys. zł.

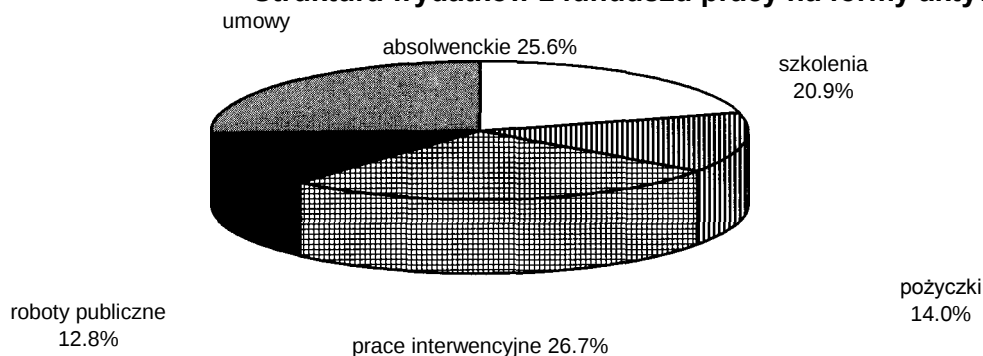
wyszczególnienie	1995	1996
zasiłki dla bezrobotnych	72616.4	85 753,6
szkolenia bezrobotnych	1 292.1	1 793,9
pożyczki dla bezrobotnych oraz na dodatkowe miejsca pracy	1 46 4.4	1 173,3
prace interwencyjne	2 842.6	2 356,8
roboty publiczne	1 550.5	1066,6
umowy absolwenckie	1 550.5	2220,1
wynagrodzenie młodocianych oraz ekwiwalent dla uczniów	4 220.9	5615,3
pozostałe	603.0	1 055,8
Wydatki ogółem w tys. zł	86 140.4	101 035,4

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Porównując strukturę wydatków z Funduszu Pracy w kilku ostatnich latach można zauważyć zwiększający się corocznie udział w wydatkach ogółem: zasiłków, szkoleń dla bezrobotnych oraz umów absolwenckich. Wyraźną spadkową tendencję w wydatkach Funduszu Pracy mają przede wszystkim środki przeznaczone na roboty publiczne i prace interwencyjne.

Wykres X. 18.

Struktura wydatków z funduszu pracy na formy aktywne

źródło opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Podsumowując sytuację na rynku pracy w Krakowie można zauważyć, że w porównaniu ze stopą bezrobocia w skali całego kraju, czy nawet województwa bezrobocie w Krakowie nie jest wysokie, do tego wykazuje pozytywne tendencje spadkowe. Podobnie jak dla kraju w strukturze bezrobotnych dominują kobiety, w sposób nieproporcjonalny do udziału w ogólnej strukturze ludności. Przeszło połowę bezrobotnych przypada na osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym i jest to tendencja charakterystyczna dla całego kraju, warto również zauważyć, że systematycznie rośnie liczba miejsc pracy dla osób z wykształceniem wyższym.

Na szczęście obserwuje się pozytywną tendencję zmiany modelu kształcenia:

- spadek zainteresowania przy wyborze szkoły ponadpodstawowej szkołami zasadniczymi zawodowymi,
- wzrost liczby studentów w Krakowie, a tym samym ich udziału wśród osób powyżej 15-ego roku życia.

X.6. Handel, Gastronomia, Rzemiosło

(na podstawie danych UMK)

Handel

Na koniec grudnia 1996r. działalność handlową w Krakowie prowadziło 31.350 podmiotów - osób fizycznych i spółek cywilnych, o przeciętnym zatrudnieniu 2,7 osoby na jeden zakład, a łącznym zatrudnieniu ok. 85 tys. osób. Działalność handlową prowadzi ok. 42% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej. W strukturze rodzajowej działalności handlowej w Krakowie ok. 46% podmiotów prowadzi stałe placówki detaliczne. W porównaniu do grudnia 1995r. nastąpił wzrost liczby podmiotów handlu prywatnego o 2000, przy czym średniomiesięczny przyrost netto (tj. nowe wpisy minus likwidacje) ilości podmiotów podejmujących tę działalność wyniósł w 1996r. -170. Dynamika 1996/95 wyniosła 106,8%, podczas gdy dynamika 1991/90 wynosiła 185%. Od kilku lat obserwuje się we wszystkich rodzajach działalności handlowej zanik „czystości branż”. Podmioty zajmujące się handlem prowadzą działalność wielobranżową, co wynika m.in. z dużej konkurencyjności na rynku, konieczności poszukiwania przez handlowców korzystniejszych ofert itp.

r

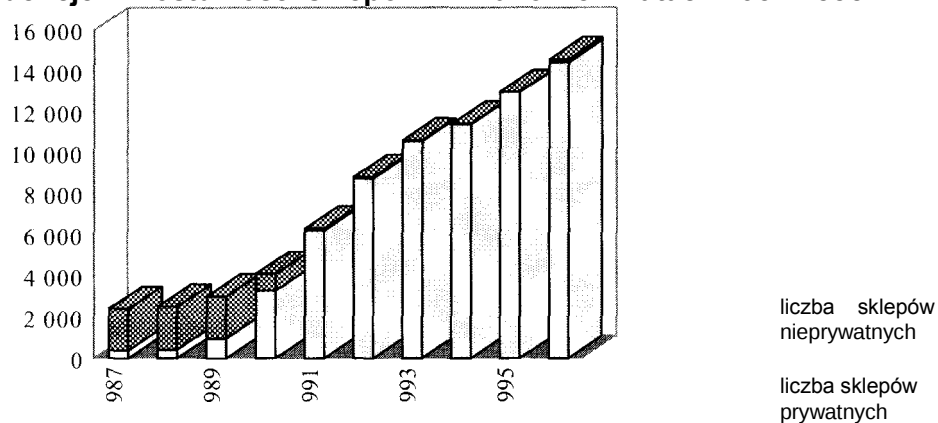
Handel detaliczny

wg stanu na koniec grudnia 1996r. w Krakowie funkcjonowało ok. 14 582 sklepów różnych branż, w tym:

- ok. 14 420 sklepów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne,
- ok. 162 sklepy prowadzone przez 20 podstawowych jednostek handlu państwowego i spółdzielczego, objętych co roku własnymi badaniami ankietowymi

Dane te nie ujmują placówek handlowych prowadzonych przez spółki prawa handlowego, organizacje społeczne, sklepy firmowe - fabryczne zakładów produkcyjnych - z uwagi na trudności w dostępie do danych. Szacuje się, że sklepy te stanowią ok. 10-15% ogółu sieci handlowej w mieście. Przebieg procesu prywatyzacji na przestrzeni ostatnich lat doprowadził do całkowitego przeobrażenia struktury własnościowej sieci handlowej. Wg danych szacunkowych można przyjąć, że handel w Krakowie jest niemal w 100% sprywatyzowany. Wzrost ilości sklepów prywatnych i nieprywatnych na przestrzeni lat 1987- 1996 przedstawiony jest na wykresie X. 19.

Wykres X. 19.

Tendencje wzrostu ilości sklepów w Krakowie w latach 1987-1996

źródło: badania własne UMK

Z powyższego zestawienia wynika, że największe zmiany w strukturze własnościowej sieci handlowej nastąpiły w 1990r. Równolegle do tych zmian następuje systematyczny wzrost liczby sklepów ogółem - w porównaniu do stanu na koniec 1987r. ich liczba wzrosła 6-krotnie, w tym 38-krotnie sklepów prywatnych.

Systematyczny wzrost liczby sklepów wpływa korzystnie na poprawę warunków zakupów i zaopatrzenia mieszkańców jak i turystów. W wyniku dynamicznych zmian ilościowo - strukturalnych zdecydowanej poprawie uległ niski w latach poprzednich wskaźnik nasycenia powierzchnią handlową w mieście. W 1996r. na 1 sklep w Krakowie przypadało ok. 50 osób (w porównaniu do 1994r. polepszył się o 8 punktów), podczas gdy w np. 1987r. wskaźnik ten wynosił 312. Dostępność sieci handlowej zwiększyła się również wskutek wydłużenia czasu pracy placówek handlowych, uruchamiania sklepów całodobowych oraz czynnych w niedziele i święta.

Targowiska

Na koniec 1996r. funkcjonowało w Krakowie ogółem 36 targowisk, w tym 18 miejskich

Na przestrzeni 1996r.:

- wydano 2 decyzje na uruchomienie nowych targowisk na gruntach miejskich tj. przy pętli Rakowickiej i na osiedlu Piastów,
- zlikwidowano 1 targowisko - giełdę RTV na osiedlu Centrum E - na gruncie nie będącym własnością Gminy.

Względem targowisk zlokalizowanych na gruntach gminnych Miasto prowadziło politykę zgodną z założeniami Planu Rozwoju Krakowa 1996 - 2000. Wpływy z działalności targowiskowej w 1996r. wzrosły w porównaniu z 1995r. o 21% i osiągnęły wartość 5 296 236 zł

Ważnym osiągnięciem było wynegocjowanie z dzierżawcami targowisk miejskich takich stawek czynszowych, które spowodowały w 1996r. wzrost dochodów Gminy z

tytułu czynszu dzierżawnego od targowisk miejskich o ponad 40% w stosunku do roku ubiegłego oraz rozpoczęcie organizacji 2 nowych targowisk (Pętla Rakowicka i os. Piastów). W minionym roku kontynuowane były prace modernizacyjne na targowiskach miejskich m.in. przy ul. Lea, placów Nowy i Stary Kleparz, Unitarg i Bulwar. W ten sposób podnosi się wartość gruntów gminnych bez zaangażowania środków z budżetu Gminy.

Równolegle do prac modernizacyjnych prowadzonych na targowiskach przez spółki kupieckie wykonano w 1996r. ze środków Gminy pierwszy etap remontu zabezpieczającego substancję zabytkową „Okrągłaka” na Placu Nowym, wydając na ten cel kwotę ok. 38.000 zł. Remont będzie kontynuowany w roku bieżącym -zaplanowane w budżecie na 1997r. środki wynoszą 70 000 zł.

Gastronomia

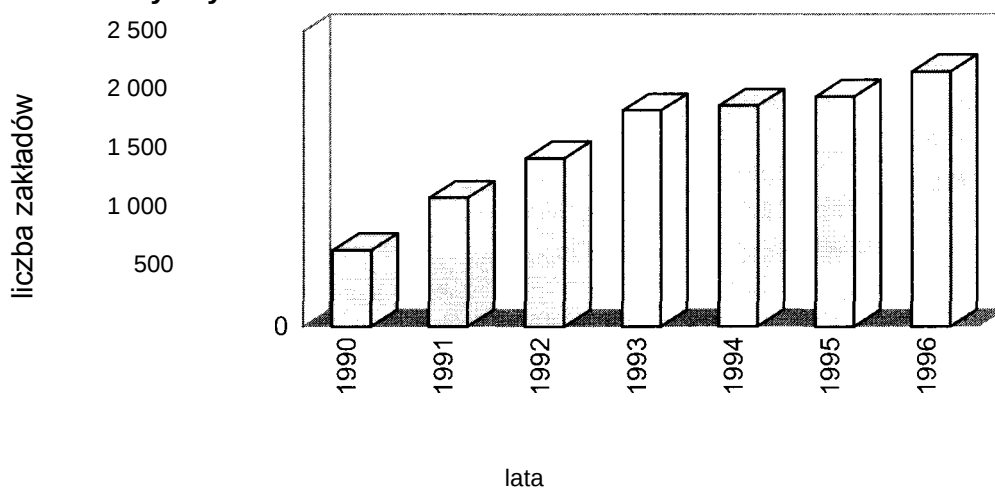
W 1996r. działalność gastronomiczną prowadziło w Krakowie:

- ok. 2 160 osób fizycznych, spółek cywilnych co stanowi ok. 3% podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej.
- ponad 100 podmiotów o innej formie prawnej - w tej grupie dominują spółki prawa handlowego, a wśród nich spółki z o.o. (ok.90%), a także spółdzielczość „Społem”.

Uwzględniając przynależność tych podmiotów do sektora prywatnego przyjmuje się, że gastronomia w Krakowie jest w 100% sprywatyzowana. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zakładów gastronomicznych wzrosła o 300 tj. o 15%.Rozwój działalności gastronomicznej w latach 1990 - 96 przedstawia wykres X.20.

Wykres X.20.

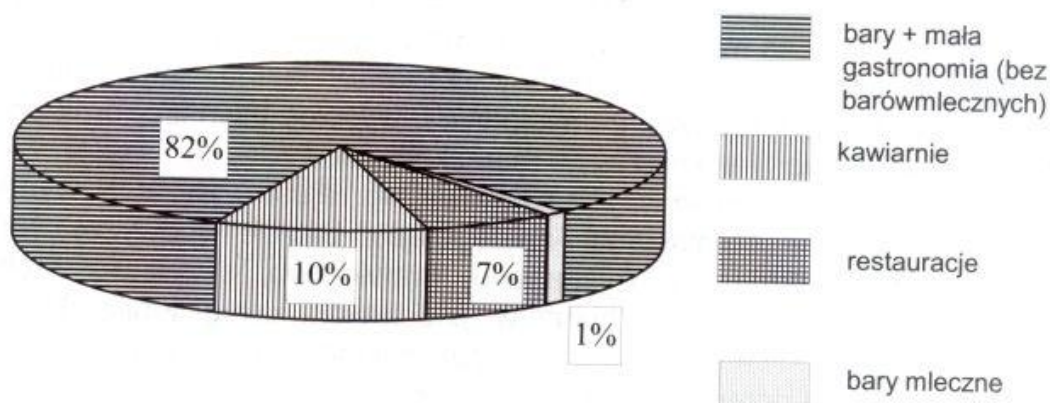
Tendencje rozwojowe działalności gastronomicznej prowadzonej przez osoby fizyczne na terenie Krakowa w latach 1990 -1996

źródło: badania własne UMK

Struktura sieci gastronomicznej w Krakowie wg rodzajów zakładów zachowała tendencje z okresów poprzednich (wykres X.21.).

Wykres X. 21.

Struktura zakładów gastronomicznych w Krakowie stan 31 .XII. 1996

źródło: badania własne UMK

W układzie przestrzennym Krakowa największa liczba placówek gastronomicznych ogółem usytuowana jest na terenie Krowodrzy (ok.850) i Podgórza (ok.700), znacznie mniej na terenie dawnych dzielnic Śródmieście (ok.400) i Nowa Huta (ok.350).

Biorąc jednak pod uwagę strukturę rodzajową zakładów gastronomicznych zaznaczyć należy, że największa koncentracja restauracji i kawiarni występuje w Śródmieściu (łącznie ok.160), głównie w centrum Krakowa. Na terenie Krowodrzy, Podgórza i Nowej Huty ich ilość zawiera się w przedziale 40 - 60. Generalnie w całym Krakowie przeważają zakłady małej gastronomii oraz różnego typu bary.

Wg danych szacunkowych liczba mieszkańców przypadająca na jedną placówkę gastronomiczną w Krakowie wynosiła w grudniu 1996r. ok. 320 osób. W porównaniu do grudnia 1995r. - kiedy to wskaźnik ten kształtował się na poziomie 374 osób - nasycenie siecią gastronomiczną było w minionym roku nieznacznie większe. Systematyczny wzrost nasycenia siecią gastronomiczną (obecnie 10-krotnie wyższy niż w 1983r.).

Na uwagę zasługuje stosunkowo wysoka pozycja na krakowskim rynku gastronomicznym spółdzielczości „Społem”, w skład której wchodzi:

Gastronomiczno - Turystyczna Spółdzielnia Spożywców, Handlowa Spółdzielnia „Jubilat” i PSS „Społem” Nowa Huta. Przeobrażenia wynikające z urynkowienia gospodarki wpłynęły również na zmiany struktury sieci tego pionu. Pomimo trzykrotnego spadku liczby placówek, „Społem” nadal dysponuje znaczącym potencjałem gastronomicznym - 36 placówek (stan na 31.12.1996r.), co stanowi 3% ogółu sieci gastronomicznej w mieście. Pozytywnym symptomem jest uruchomienie w 1996r. przez spółdzielnie „Społem” nowych barów mlecznych przekształconych z innych prowadzonych przez te placówek gastronomicznych. Na koniec 1996r. liczba barów mlecznych prowadzonych przez te Spółdzielnie wynosiła 20, co stanowi 80% ogółu tej sieci. Jest to o tyle interesujące, iż od początku lat 90-tych, aż do niedawna liczba tego typu barów stopniowo malała.

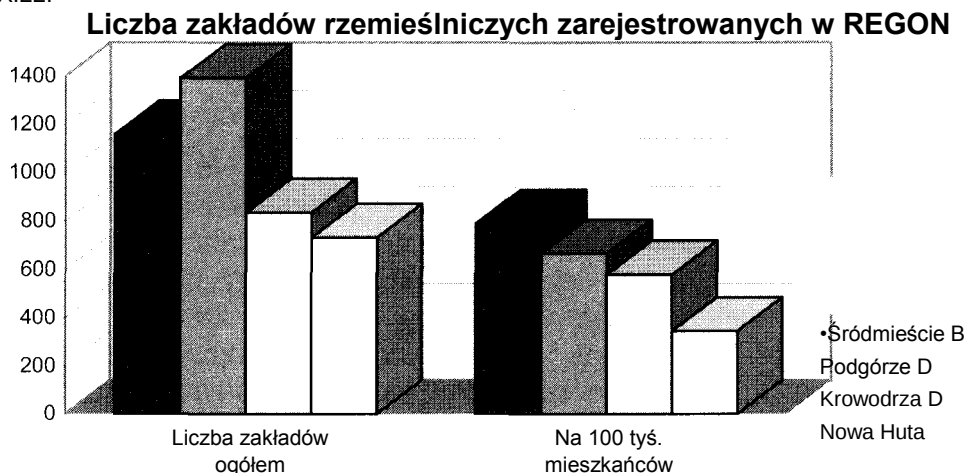
Rzemiosło

W Krakowie mimo ogólnego regresu rzemiosła działa wiele zakładów z blisko 50-ciu branż. Dane o ich szczegółowej strukturze i ilości są bardzo trudne do oszacowania z uwagi na rozbieżność w klasyfikacji prowadzonej przez Izbę Rzemieśniczą i statystyczny rejestr podmiotów REGON. Wiele branż rzemiosła tradycyjnego jest na wymarciu, czego przyczyną jest przede wszystkim znaczny spadek rentowności, spowodowany z kolei takimi czynnikami jak: wzrost konkurencyjności wyrobów przemysłowych, wysokie czynsze, brak promocji i słabe lobby, a także zmiany w stylu życia mieszkańców.

Liczba zakładów rzemieślniczych Krakowa wg rejestru REGON wynosiła w 1996r, 4116, przy czym dominowały następujące branże (powyżej 100 zakładów):

instalatorstwo elektryczne, fryzjerstwo, krawiectwo, szewstwo i cholewkarstwo, stolarstwo tradycyjne, wyrób tworzyw sztucznych, usługi jubilerskie oraz naprawa sprzętu gospodarstwa domowego. Liczbę zakładów rzemieślniczych w rozbiu na dawne 4 dzielnice przedstawia wykres X.22.

Wykres X.22.

źródło: VRG Strategy

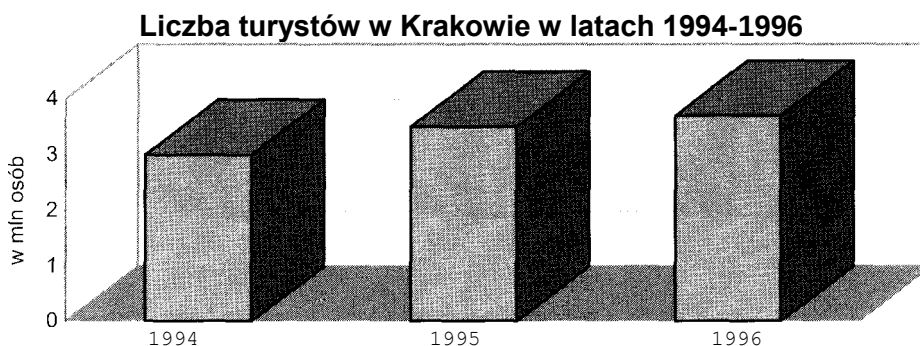
Okolo 50 osób stanowią rzemieślnicy zrzeszeni w Izbie Rzemieśniczej, którzy wykonują działalność w branżach zanikających na terenie miasta. W 1996r. na liście rzemiosł zanikających znalazło się 12 branż. Rokrocznie lista ta jest weryfikowana w uzgodnieniu z Izbą Rzemieśniczą. Wobec rzemiosł uznanych za zanikające Gmina prowadzi politykę preferencyjną poprzez organizowanie przetargów celowych bądź dokonywanie wyłączeń z procedury przetargowej oraz obniżanie stawek czynszowych. Zadanie w zakresie ochrony tych branż ujęte zostało w Planie Społeczno - gospodarczym na lata 1996-2000 oraz Planie Rozwoju Krakowa na lata 1997-2001.

X.7. Turystyka

Tradycja historyczna, wiele cennych obiektów zabytkowych, wpisanie zespołu zabytkowego Krakowa na listę UNESCO światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego powoduje, że Kraków jest dużą atrakcją turystyczną o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Ponadto od 9 września 1994r. Zarządzeniem Prezydenta RP Kraków został uznany za Pomnik Historii w granicach Krakowa XIX - wiecznego.

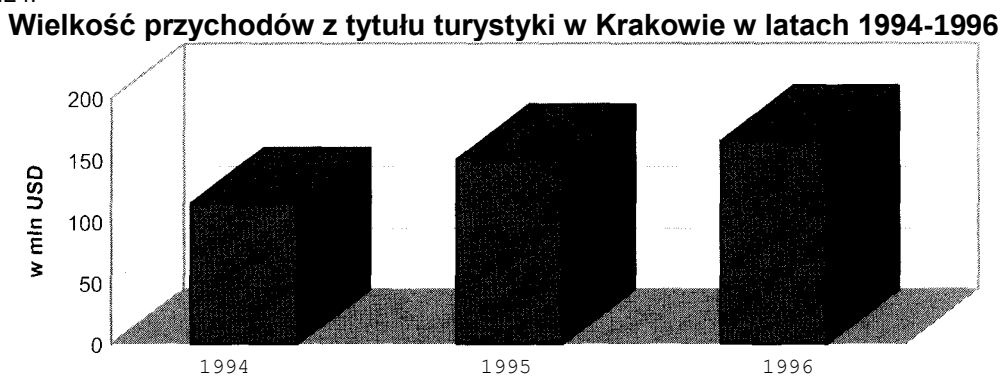
Szacuje się, że w 1996 roku Kraków odwiedziło ok. 3.700.000 turystów, o niecałe 6% więcej niż w roku poprzednim (dynamika 1995/1994 - ok. 16,5%), a średnia długość pobytu turysty wynosiła ok. 2 dni. Wpływy z turystyki w 1996r. szacuje się na 160 - 165 mln USD. Szacunkową liczbę turystów, którzy odwiedzili Kraków oraz szacunkową wielkość przychodów z tytułu turystyki w latach 1994 -1996 przedstawiają wykresy X.23 i X.24..

Wykres X.23.

źródło: badania własne UMK

Wykres X.24.

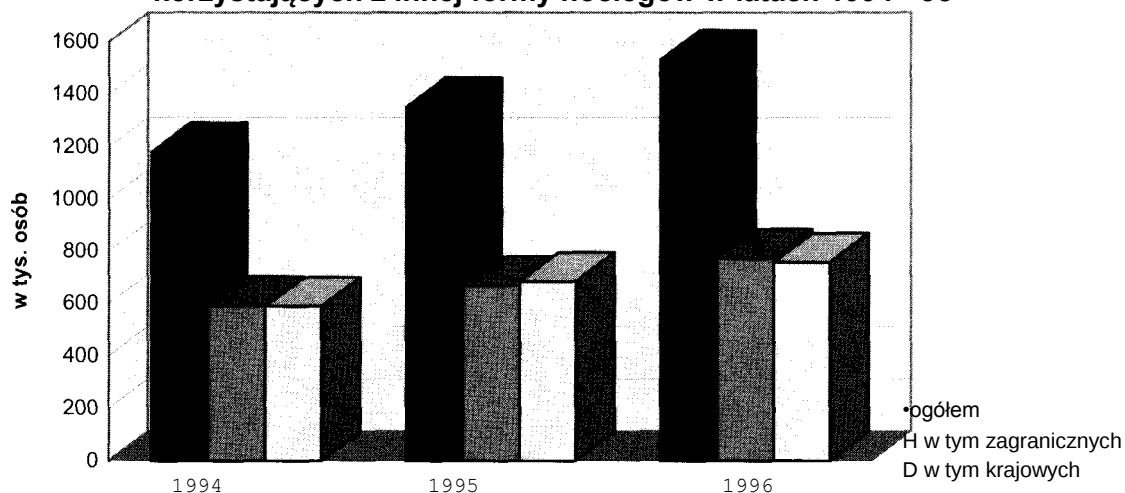

źródło: badania własne UMK

Liczba podmiotów świadczących usługi turystyczne wynosiła w 1996r. około 170. Z krakowskiej bazy noclegowej skorzystało (z doliczeniem procentu osób korzystających z innej formy noclegów) ok. 1 532 000 osób (o ok. 13% więcej niż w 1995r.), w tym nieco powyżej połowy stanowili turyści zagraniczni (wykres X.25.).

Wykres X.25.

Liczba turystów, która korzystała z bazy noclegowej z doliczeniem procentu osób korzystających z innej formy noclegów w latach 1994 - 96

źródło: badania własne UMK

Strukturę bazy turystycznej Krakowa oraz jej wykorzystanie w okresie X. 1995 -IX. 1996 przedstawiają tabele: X. 17. i X. 18. oraz wykres X.26..

Tabela X.17.

Baza turystyczna Krakowa (dane za okres od X 1995 do IX 1996).

	Obiekty		Miejsca noclegowe (stan w dniu 31.VII.1996r.)	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne
ogółem w tym:	57	55	9435	8629
hotele	38	37	7651	7077
motele	3	3	195	195
pensjonaty	5	5	126	126
domy wycieczkowe	4	3	358	310
schroniska	4	4	415	411
schroniska młodzieżowe	3	3	690	510

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

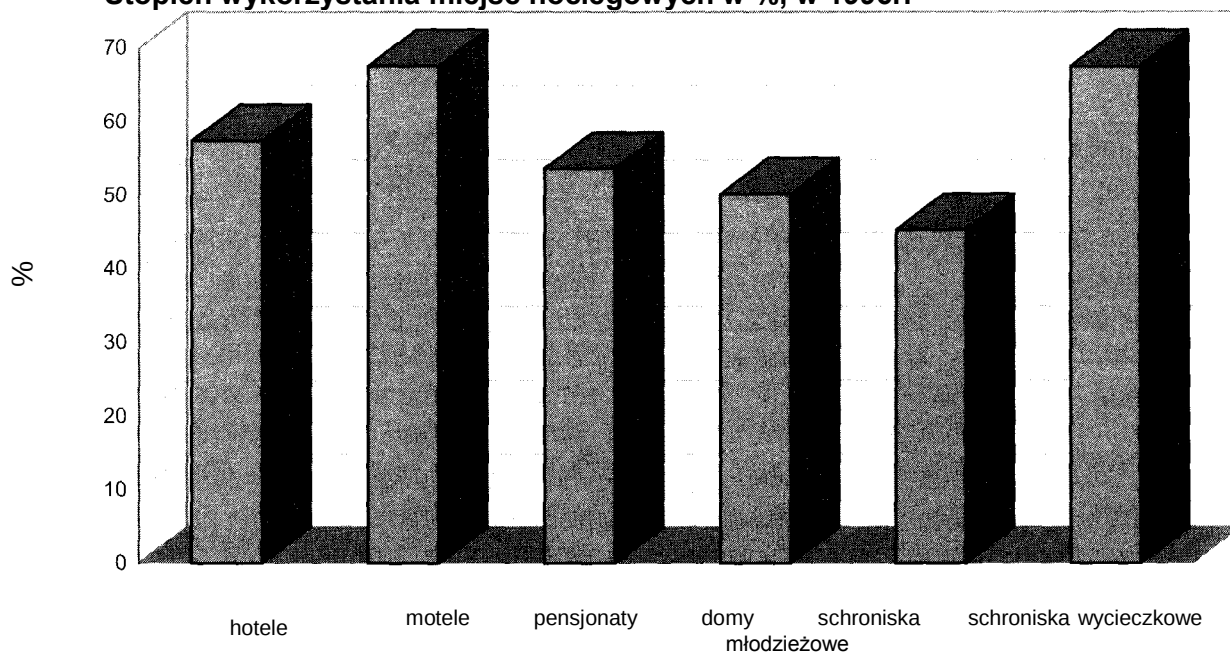
Tabela X.18.

Wykorzystanie bazy turystycznej w Krakowie w 1996r.

	Korzystający z bazy turystycznej		Udzielone noclegi lub wynajęte pokoje		Stopień wykorzystania
	Ogółem	w tym cudzoziemcy	Ogółem	w tym cudzoziemcy	w%
Ogółem w tym:	872 362	477 876	746 261	444 509	57.6
hotele	824 407	454 738	714362	427 294	57.5
motele	38308	19747	21 283	11 840	67.6
pensjonaty	9647	3391	10616	5375	53.7
pozostałe obiekty w tym:	131 583	24819	249 525	52917	55.8
domy wycieczkow e	28565	10816	57900	25508	50.2
schroniska	44155	5316	66358	9048	45.3
schroniska młodzieżowe	58863	8687	125267	18361	67,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Wykres X.26.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %, w 1996r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

X.8. Rolnictwo

Produkcja roślinna

Szacuje się, że powierzchnia użytków rolnych w gospodarce indywidualnej, będąca w użytkowaniu mieszkańców Gminy Kraków wynosiła w 1996 roku 13.500 ha. W porównaniu z rokiem 1995 jest to powierzchnia mniejsza o około 1000 ha - jej zmniejszenie nastąpiło głównie wskutek rezygnacji z dzierżaw gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i innych jednostek sektora publicznego. Przyczyna rezygnacji w większości przypadków był znaczny wzrost kosztów produkcji wynikły po ostrej zimie 95/96.

Tabela X.19.

Struktura użytków rolnych będących w użytkowaniu mieszkańców Gminy (w ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	dynamika 96/95 (w %)
Pow. użytków rolnych ogółem w tym:	14493	14666	13500	92,0
- grunty orne	11 038	11 184	10200	91,2
- sady	734	733	500	68,2
- łąki trwałe	2 161	2 191	2200	100,4
- pastwiska trwałe	560	558	600	107,5

źródło: badania własne UMK

Szacuje się, że w Gminie Kraków odługuje około 1000 ha gruntów ornych. Tabela X.20.

Zasiewy na gruntach ornych (w ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	dynamika 96/95 (w %)
- zbożowe	4300	4320	3500	81,02
- ziemniaki	2994	3100	2750	88,7
- rośliny pastewne	1 399	1 385	1 000	138,5
- rośliny przemysłowe	27	78	60	130,0
- warzywa	2 147	2 147	1 400	65,2
- pozostałe	171	154	490	318,2
ogółem:	11 038	11 184	9200	82,3

źródło: badania własne UMK

Niekorzystna pogoda w okresie zimy 95/96 wpłynęła na zdecydowane zmiany w strukturze zasiewów. Wskutek wymarznienia części ozimin zmniejszyła się powierzchnia ogólna zbóż, późna wiosna wpłynęła na zmniejszenie się powierzchni ziemniaków wczesnych, warzyw, roślin okopowych i przemysłowych. Zdecydowany wzrost powierzchni upraw pozostałych nastąpił wskutek ubytku powierzchni zwartych nasadzeń drzew i krzewów owocowych (uszkodzenia mrozowe), zaliczanych od powierzchni, 10 do sadów i przeniesienie tych areałów do upraw pozostałych.

Dane dotyczące powierzchni użytków rolnych i struktury zasiewów są wyszacowane w oparciu o reprezentacyjne badanie około 1% próby gospodarstw rolnych wylosowanych przez Urząd Statystyczny w Krakowie oraz ogólne prognozy po powszechnym spisie rolnym, przeprowadzonym w 1996r. Wynikowe szacunki plonów sporządzono w październiku 1996r. po trzykrotnym ich badaniu w okresie wegetacji i sprzętu w wymienionej wyżej próbie gospodarstw.

Tabela X.21.

Plony w Gminie Kraków (w q/ha)

	1994r.	1995r.	1996r.	dynamika 96/95 (w %)
- zboża ogółem	25,3	32,1	30,2	94,1
- ziemniaki	155,0	160,0	180,0	112,5
- zbiory z łąk	51,5	69,6	63,5	91,2

źródło: badania własne UMK

W 1996r. w ramach realizacji zadań wynikających z budżetu Miasta rozprowadzono w 53 osiedlach leżących w rejonie ujęć wody pitnej na rzece Rudawie i Dłubni oraz bez sieci wodno-kanalizacyjnej preparat Granstar 75GW do ochrony upraw rolnych. Przeznaczona na ten cel kwota w wysokości ponad 47 tys. zł pozwoliła na wykonanie zabiegów ochronnych na powierzchni ponad 1850 ha. Celem tego zadania oprócz promocji nowego preparatu, była poprawa czystości wody pitnej i eliminacja zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa.

Produkcja zwierzęca.

Tabela X.22.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Kraków (w szt)

	1994r.	1995r.	1996r.	dynamika 96/95 (w %)
- pogłowie bydła ogółem	3 180	3059	2830	92,5
w tym : krowy	1 887	1 621	1 533	94,6
-pogłowie trzody chlewnej	14025	13744	13280	96,6
w tym : lochy	868	823	700	85,1

źródło: badania własne UMK

W pogłowie bydła i trzody chlewnej ogółem odnotowuje się kilkuprocentowy spadek produkcji - taka tendencja utrzymuje się już od dłuższego okresu.

W związku z nowymi zadaniami zleconymi gminie ustawą o powszechnym spisie rolnym w 1996r. przeprowadzono powszechny spis rolny w 56 obwodach spisowych o łącznej liczbie 1912 gospodarstw i 2581 działek rolnych. W 1996r. przeprowadzono również pierwsze wybory do walnego zgromadzenia Izby Rolniczej w województwie krakowskim - Gmina Kraków została uznana za okręg 2-mandatowy. Spisy osób uprawnionych do głosowania obejmowały 6756 osób. Głosowanie przeprowadzono w 10 obwodach - osiągnęło ono 9% frekwencję. Z uwagi na zbyt niską frekwencję w województwie, wybory nie dały pozytywnego wyniku i mogą być powtórzone w 1997r.

W sierpniu '96r. współuczestniczono także w organizacji corocznej imprezy Dożynek Ziemi Krakowskiej - na ten cel przeznaczono 3 tys. zł.

Godnym odnotowania faktem jest przystąpienie Gminy w 1996 roku do Małopolskiej Giełdy Rolno - Ogrodniczej „MAGRO” S.A.

Podsumowując stan gospodarki Krakowa w roku 1996 można stwierdzić co następuje:

GOSPODARKA MIASTA**TENDENCJE**

- spadła liczba podmiotów sektora publicznego; restrukturyzacja gospodarki miasta nie przebiegała jednak dynamicznie - tempo prywatyzacji gospodarki Krakowa jest, na tle całego kraju, średnie
- nastąpił generalnie wzrost poziomu kosztów i spadek rentowności przedsiębiorstw, zwłaszcza w sektorze publicznym i w sekcjach „działalność produkcyjna” oraz „zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę”
- dominującymi pod względem liczby podmiotów sekcjami działalności gospodarczej są: „handel i naprawy” oraz „obsługa nieruchomości i firm”
- sekcjami o największych przychodach ze sprzedaży wyrobów i usług oraz największym średnim zatrudnieniu są: „działalność produkcyjna” i „budownictwo”.
- nastąpił dalszy wzrost ilości placówek handlowych, usługowych i gastronomicznych; charakterystyczne jest przy tym powstanie nowych wielkopowierzchniowych sklepów samoobsługowych oraz stacji benzynowych międzynarodowych koncernów naftowych
- inwestycje zagraniczne na terenie Krakowa wzrosły w minionym roku ponad dwukrotnie w stosunku do 1995r. około trzy czwarte tych inwestycji przypada na USA i Niemcy, a branżami najbardziej zainwestowanymi są produkcja: wyrobów tytoniowych, produkcja art. spożywczych, działalność wydawnicza i poligraficzna oraz pośrednictwo finansowe
- pozytywnym zjawiskiem w Krakowie jest znacznie niższa od ogólnopolskiej stopa bezrobocia; podobnie jak dla całego kraju wśród bezrobotnych dominują kobiety oraz osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym
- liczba turystów odwiedzających Kraków systematycznie wzrasta, choć możliwości w tym zakresie są większe; w 1996r. przybyło 6 obiektów turystycznych (hotele, pensjonat i domy wycieczkowe)
- rolnictwie odnotowano w minionym roku zmniejszenie powierzchni użytków rolnych o ok. 8%, oraz spadek zasiewów ogółem o ok. 18%; utrzymała się tendencja spadkowa pogłowia bydła i trzody chlewnej